Verschillen van jeugdculturen in de jaren 60 en de huidige tijd

Door: Vera Vroegindeweij en Bente Kik

Klas: H5b en H5d

Profiel: C&M

Vakken: Maatschappijwetenschappen en Kunstgeschiedenis

Vak docent: Drs. A.A.C. van der Zandt-van Gorp en Meneer van Groen

School: RGO College, Middelharnis

Datum: februari 2022

Inhoudsopgave:

Samenvatting.....3
H1: Inleiding.....4
1.1: Hoofdvraag.....5
1.2: Conceptueel model.....5
1.3: Deelvragen.....5
1.4: Hypothese.....6
1.5: Werkwijze.....7
1.6: Validiteit en betrouwbaarheid.....8
H2: Wat is het verschil tussen kleding van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?.....10
2.1: literatuur.....10
2.2: Interview.....11
2.3: Conclusie.....13
H3: Wat is het verschil tussen kleding van tieners in de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?.....15
3.1: Observatie, interview.....17
3.2: Conclusie.....18
H4: Wat is het verschil tussen muziek van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?.....18
4.1: Literatuur.....18
4.2: Interview.....19
4.3: Conclusie.....20
H5: Wat is het verschil tussen muziek van tieners in de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?.....21
5.1: Literatuur.....21
5.2: Interview.....21
5.3: Conclusie.....22
H6: Wat is het verschil tussen gedrag van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?.....24
6.1: Literatuur.....24
6.2: Interview.....24
6.3: Conclusie.....26

H7: Wat is het verschil tussen het gedrag van tieners in de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam? 27
7.1: Observatie, interview....27
7.2: Conclusie....28
H8: Conclusie....29
8.1: Discussie en analyse....32
H9: Bronvermelding....34
H10: Bijlage: 37

Samenvatting

Wat er in dit PWS aan bod zal komen:

Om te beginnen de hoofdvraag "Wat is het verschil tussen jeugdculturen in de jaren 60 en de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?" Om deze vraag te beantwoorden worden de volgende methodes gebruikt: interviews, vragenlijst/enquête, literatuurstudie en een observatie. Deze methodes worden in eerste instantie gebruikt om de deelvragen te beantwoorden namelijk:

- Wat is het verschil tussen kleding van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?
- Wat is het verschil tussen kleding van tieners in de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?
- Wat is het verschil tussen muziek van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?
- Wat is het verschil tussen muziek van tieners in de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?
- Wat is het verschil tussen gedrag van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?
- Wat is het verschil tussen het gedrag van tieners in de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?

De resultaten van de deelvragen bleken nogal minimaal te zijn. Er zijn enkele verschillen te herkennen bij de deelvragen maar die komen aan bod in de hoofdtekst. Er wordt in eerste instantie gedacht dat het verschil in jeugdculturen tussen Rotterdam en Goeree-Overflakkee de jaren 60 groter zal zijn dan in de huidige tijd. Het onderzoek kan niet volledig betrouwbaar en valide worden genoemd omdat er daarvoor te weinig mensen zijn geïnterviewd. Wel is er geprobeerd het uiterste uit het onderzoek te halen d.m.v. een meeloopdag, observaties en

interviews. De uiteindelijke conclusie op de hoofdvraag is dat de verschillen van de jeugdculturen in de jaren 60 en de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam minimaal zijn en de verdere verschillen komen terug in de conclusies van de deelvragen.

Hoofdstuk 1: Inleiding:

Benieuwd naar de verschillen van jeugdculturen in de jaren 60 en de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam? Dat komt goed uit, daar gaat dit profielwerkstuk namelijk over. Wij hebben dit onderwerp gekozen omdat wij jeugdculturen interessant vinden. Het sprak ons aan om hier meer over te weten te komen en dus zijn we dit gaan onderzoeken. Omdat wij op Goeree-Overflakkee wonen leek het ons interessant om bij het onderzoek de verschillen tussen Goeree-Overflakkee en de dichtstbijzijnde grote stad, dat is Rotterdam te meten en observeren. Voor het PWS hebben we de volgende vakken gekozen: Maatschappijwetenschappen en Kunstgeschiedenis. Deze vakken hebben wij gekozen omdat we door Maatschappijwetenschappen in aanraking zijn gekomen met jeugdculturen en met het vak Kunstgeschiedenis willen wij door middel van de uitslagen van de interviews (die we met verschillende mensen hebben gehouden) een moodboard maken. In dit moodboard worden dus de verschillende jeugdculturen en onze associatie erbij in beeld gebracht. Bij dit onderzoek hebben wij ervoor gekozen om de jaren 60 te gebruiken omdat in dit tijdperk de jeugdculturen echt tot stand kwamen.

Door middel van de interviews wordt de uitslag zo exact mogelijk in beeld gebracht door de ingevingen van de geïnterviewden. De mensen die wij hebben gekozen om te interviewen zijn oudere mensen rond de 60/70 want zij waren toen in de pubertijd, uit zowel Rotterdam als Goeree-Overflakkee. Voor de huidige tijd zijn wij naar middelbare school in Rotterdam geweest om daar te observeren en te interviewen. We hebben ook leerlingen van de RGO geïnterviewd en geobserveerd, om goed het verschil te kunnen zien tussen Rotterdam en Goeree-Overflakkee.

Wij willen graag de mensen bedanken die wij hebben geïnterviewd voor ons onderzoek. Zonder hen had het onderzoek niet zo uitgewerkt kunnen worden en zou de conclusie niet representatief zijn.

1.1: Hoofdvraag:

Wat is het verschil tussen jeugdculturen in de jaren 60 en de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?

1.2: Conceptueel model:

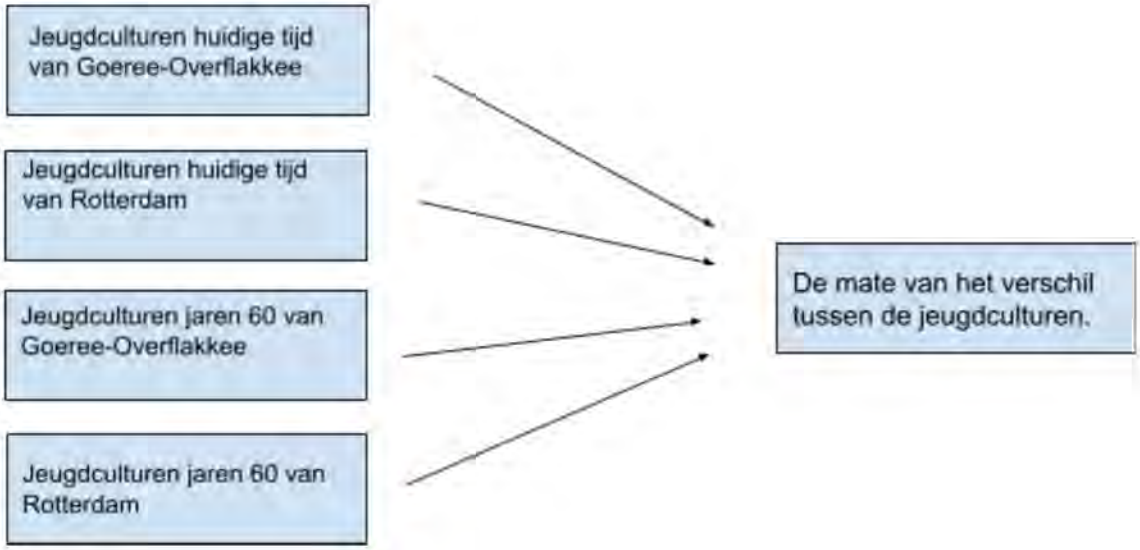

1.3: Deelvragen:

- Wat is het verschil tussen kleding van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?
- Wat is het verschil tussen kleding van tieners in de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?
- Wat is het verschil tussen muziek van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?
- Wat is het verschil tussen muziek van tieners in de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?
- Wat is het verschil tussen gedrag van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?
- Wat is het verschil tussen het gedrag van tieners in de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?

1.4: Hypothese:

Er wordt verwacht dat het verschil tussen de jeugdculturen in de jaren 60 en de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam erg groot zal zijn. Dit wordt verwacht omdat de verschillen tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam op dit moment ook redelijk groot zijn en dus is de voorspelling dat dit ook in de jaren 60 zo was. Er wordt zelfs nog een groter verschil verwacht in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam.

1.5: Werkwijze:

Methoden en materialen

De werkwijze zal als volgt worden toegepast:

Voor het onderzoek worden oudere mensen geïnterviewd of worden er vragenlijsten opgestuurd dit geldt voor de deelvragen die gaan over de jaren 60.

- Wat is het verschil tussen kleding van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?
- Wat is het verschil tussen muziek van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?
- Wat is het verschil tussen het gedrag van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?

Dit zijn de deelvragen die gaan over het verschil tussen de jeugdculturen van Rotterdam en Goeree-Overflakkee in de jaren 60. Deze vragen zullen ter sprake komen tijdens het interview met de oudere mensen, denk aan opa's en oma's die op Flakkee zijn opgegroeid. Op deze manier kom je vanzelf bij meerdere oudere en eventueel bij oudere die zijn opgegroeid in Rotterdam. Ook zullen er vragenlijsten opgestuurd worden naar ouderen uit Rotterdam (via de meeloopdag op de Hugo de Groot is daar contact met oudere Rotterdamse docenten over geweest).

Over de vragen van de huidige tijd wordt gebruik gemaakt van een literatuurstudie, interviews en eigen ervaringen met tieners van Goeree-Overflakkee. Voor het onderzoek vindt ook een observatie op een middelbare school in Rotterdam plaats.

De deelvragen die onderzocht gaan worden bij deze methodes:

- Wat is het verschil tussen kleding van tieners in de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?
- Wat is het verschil tussen muziek van tieners in de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?

- Wat is het verschil tussen het gedrag van tieners in de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?

Door gebruik te maken van een literatuurstudie wordt op zoek gegaan naar wetenschappelijk goede onderzoeken over deze onderwerpen zodat daar al een basis aan informatie van is. Ook worden er interviews afgenomen bij leerlingen van de OSG Hugo de Groot en de RGO om zo goed de antwoorden te kunnen vergelijken en daaruit de verschillen kunnen opmaken, wat dan zal leiden tot een conclusie. En tot slot vindt er een observatie plaats bij een middelbare school in Rotterdam. Deze methode geldt voornamelijk voor de deelvraag over het verschil tussen gedrag van tieners. Door een observatie kan het gedrag namelijk goed worden waargenomen. Dit geldt natuurlijk ook voor het verschil in kleding dit kan dan tenslotte worden geobserveerd op die school en kan dan worden vergeleken met de RGO. De deelvraag over muziek wordt onderzocht door middel van interviews met leerlingen uit Rotterdam en Goeree-Overflakkee. Ook zal er gevraagd worden naar ervaringen van het leven in Rotterdam maar vooral kleding en muziek gerelateerde vragen.

De gekozen onderzoeksmethoden zijn dus interviews, vragenlijst/enquête, literatuurstudie en een observatie.

Voordelen interviews:

- Bij een interview kan er worden doorgevraagd. Ook heb je meer beleving bij antwoorden die je van iemand persoonlijk krijgt dan bijvoorbeeld online via een enquête. Tot slot zijn interviews leuk om af te nemen het is heel interessant om live van een persoon hun verhaal te horen (Voor- en nadelen kwalitatief onderzoek, 2017).

Nadelen interviews:

- Een eventueel nadeel van interviews kan zijn dat het meer tijd kost om iemand te bezoeken en te ondervragen. "Ook kan er sprake zijn van interviewer bias (beïnvloeding van respondenten door interviewer). Het is natuurlijk niet anoniem dus durven mensen misschien minder snel eerlijk hun mening te geven." (Voor- en nadelen kwalitatief onderzoek, 2017).

Voordelen vragenlijst:

- Geen tijdsdruk, wanneer je voor online vragenlijsten kiest, kunnen respondenten rustig de tijd nemen voor elke vraag. Ook is een vragenlijst erg praktisch en kost het geen geld. (Debois, 2021)

Nadelen vragenlijst;

- Bij een vragenlijst kunnen mensen vragen overslaan en is het moeilijker om er een antwoord uit te meten. Ook kunnen respondenten oneerlijk zijn omdat ze niet hun eerlijke mening durven te geven omdat de vragenlijst van het onderzoek niet anoniem is. (Debois, 2021)

Voordelen observatie:

- Een voordeel van observatie is dat je zelf iets kan ervaren en waarnemen. En je daardoor veel duidelijker datgene wat je onderzoekt kan begrijpen. Zodra je observeert is dus duidelijker en makkelijker om erover te vertellen en schrijven. Uit recent onderzoek... (Afstudeerconsultant, 2020).

Nadelen observatie:

- Een nadeel van observatie kan zijn dat je maar een momentopname observeert. Het kan dus zijn dat je niet zo'n breed beeld schetst over datgene dat je onderzoekt. Uit recent onderzoek... (Afstudeerconsultant, 2020).

Voordelen literatuurstudie:

- Er is altijd iets te vinden over het onderwerp. En een literatuurstudie is meestal goedkoop en snel te gebruiken. (Hovestad, 2020)

Nadelen literatuurstudie:

- Sommige bronnen zijn niet betrouwbaar zoals Wikipedia. Het is dan moeilijk te onderscheiden wat wel en niet betrouwbaar is. En sommige bronnen zullen niet altijd aansluiten op het onderzoek. (Hovestad, 2020)

1.6: Validiteit en betrouwbaarheid:

In hoeverre is de hoofdvraag: "Wat is het verschil tussen jeugdculturen in de jaren 60 en de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?" betrouwbaar en valide? Voor het onderzoek zijn er vragenlijsten verstuurd en hebben er interviews en observaties plaatsgevonden. Degene die hebben meegewerkt aan het onderzoek zijn: Cees en Gré,

(ouderen uit Goeree-Overflakkee) Joop en Gabrielle, (ouderen uit Rotterdam) Eric, Zoë, Fleur en Robin, (jongeren uit Goeree-Overflakkee) en Kelly, Jeffrey, Heram en Jade (jongeren uit Rotterdam). In overleg met de vakdocent is besloten om de achternamen van de personen weg te laten zodat alle antwoorden kunnen worden gebruikt. De mensen die hebben meegewerkt hebben allemaal toestemming gegeven om vrijwillig mee te werken. Daarvoor nogmaals hartelijk dank. Er is geprobeerd om het onderzoek zo betrouwbaar mogelijk te maken door ervoor te zorgen dat de mensen die zijn geïnterviewd overeenkomen met het doel van het onderzoek, dus voor de ouderen dat ze opgegroeid zijn in de jaren 60 in Rotterdam en Goeree-Overflakkee. Maar ook voor de jongeren dat ze in Rotterdam wonen en voor de jongeren van Goeree-Overflakkee dat ze in havo 5 zitten, zodat ze dezelfde leeftijd hebben als de ouderen tijdens de jaren 60. Zo komt het er dus op neer dat er bij de ouderen wordt gevraagd over de de jaren 60 (dus in de tijd dat ze tieners waren) en de jongeren uit de huidige tijd (die nu natuurlijk nu tieners zijn). Dit zorgt ervoor dat de antwoorden zo goed mogelijk met elkaar vergeleken kunnen worden, waardoor het verschil zo betrouwbaar mogelijk gemeten kan worden.

Hoofdstuk 2:

Wat is het verschil tussen kleding van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?

2.1: Literatuur

Er zijn geen bronnen te vinden die doelgericht zijn op de gedragen kleding van Goeree-Overflakkee en Rotterdam in de jaren 60, dus het volgende stuk gaat over de kledingdracht centraal van Nederland in de jaren 60.

In de jaren 60 werd er vooral kleding gedragen die geïnspireerd werden door artiesten zoals: The Beatles en Brigitte Bardot. Voor de herenmode in de jaren 60 was er een mix tussen de preppies dus studenten van een privéschool in deze tijd en greasers denk hierbij aan de vetkuif. Deze mix zorgt voor een nonchalante maar nette look. Pas eind jaren 60 kwamen de hippies in beeld waardoor de mannen overstapte naar wijduitlopende spijkerbroeken en blousen met printen (jas, z.d.) . De vrouwelijke kledingstijl van begin jaren 60 was zeer te vergelijken met de stijl uit de late vijftigste jaren, de meeste vrouwen droegen dan ook nog altijd de elegante A-lijn rokken, tailleriemen en witte handschoentjes.
Sinds de jaren 20 was er weinig verschil in de lengte van de rok maar in de jaren 60 was er een drastisch keerpunt voor de rokken namelijk halverwege van de jaren 60 werd de minirok geïntroduceerd. Aanvankelijk van de minirok werden de jurkjes ook steeds korter. De vrouwen en tieners die zich kleden volgens de mode stijl, droegen voornamelijk kleding gemaakt van kunststof en met felle kleuren. In deze tijd waren vooral de a-lijn rokken en gogo-laarzen vooral populair (Dresscode,2022)

Voorbeelden van kleding die in de jaren 60-70 werd gedragen (pinterest, z.d.)

2.2: Interview

Uit de interviews met de ouderen uit Goeree-Overflakkee is gebleken dat in de jaren 60 daar vooral één kledingstijl werd gedragen. De meiden droegen rokken/jurken en de jongens droegen lange broeken met een trui of overhemd. In de zomer moesten er sokken gedragen worden, je had nooit helemaal blote benen. Dit kwam ook omdat het eiland enorm Christelijk was en je afhankelijk was van de kerk. Uit de interviews bleek dat eigenlijk iedereen wel bij de kerk zat maar niet iedereen was zo enorm streng gelovig. Hier kwam uit voort dat mensen redelijk hetzelfde gekleed waren en het vanzelfsprekend was dat meiden/vrouwen een rok/jurk aan deden (sommige moesten een rok/jurk aan). In de interviews werden uitspraken gedaan als *"Ik droeg alleen een broek op het land verder had ik alleen maar jurken of rokken."*

Voor de mannen van Goeree-overflakkee werd Cees geïnterviewd en werd de volgende vraag gesteld: *"Wat droeg u in de jaren 60?"* waarop werd geantwoord: *"Je had altijd sokken of kniekousen aan, je ging nooit in blote benen naar school. Ik mocht in de zomer ook een korte broek aan dus ik droeg altijd een korte of een lange broek."* Vanuit het antwoord van Cees valt er ook een soort conclusie te trekken dat de andere jongens op Goeree-Overflakkee niet veel afweken van zijn antwoord.

Er werd wel meegegaan met de modetrends op Goeree-Overflakkee maar deze bereikten het eiland niet zo snel. Dit valt te lezen in het antwoord van Gré op de volgende vraag "*Al met al droeg iedereen dus een beetje hetzelfde?*", waarop het antwoord was: *"Jawel, maar als de mode pop art (wit met zwart) was dan droegen wij dat ook wel. Maar je moet je voorstellen dat Rotterdam al in april in pop art liep en wij (Goeree-Overflakkee) kwamen dan weer een half jaar later."* Dus het antwoord wilt zeggen dat het veel langer duurde voordat de kleding trend aan was gekomen op Goeree-Overflakkee vergeleken met Rotterdam. Dit kwam omdat Rotterdam vanuit Goeree-Overflakkee niet zo snel als tegenwoordig te bereiken is zo vertelde Gré: *"Eer dat je ook van hier het eiland in Rotterdam was in die tijd. Moest je eerst met de boot en dan vanuit Hellevoet met het trammetje en dan naar de Rozenstraat en dan kon je verder reizen."* Hierdoor wordt gedacht dat mensen uit Goeree-Overflakkee minder vaak naar Rotterdam gingen en andersom al helemaal zelden. Ook was er geen social-media in de jaren 60 dus kwam een modetrend minder snel aan dan tegenwoordig. Uit de interviews en vragenlijsten met de ouderen uit Rotterdam kwamen zowel gelijke als verschillende antwoorden rondom de kleding. Zo antwoordde Joop (opgegroeid in Rotterdam) op de vraag *"Wat droeg u in de jaren 60/70?"* Joop: *"Spijkerbroek met overhemden en een jasje."* In Rotterdam werd dus niks bijzonderders gedragen

vergeleken met Goeree-Overflakkee. Hij vertelde dat het niet zo bijzonder/anders was dan op Flakkee. Ook zijn er vragenlijsten gestuurd naar Rotterdamse docenten van de OSG Hugo de Groot hier is één reactie op gekomen van Gabrielle. De vragenlijst met antwoorden is in de bijlage te vinden. Op de vraag "*Wat droeg u in de jaren 60?*" kwam dit antwoord: "*Als ik kijk naar mijn moeder(hippie) waren dit korte jurkjes, broeken met wijde pijpen, blouse met een bloemenmotief. Vader, ook hippie, broeken met wijde pijpen, laarzen met hakken. Leer en spijker.*" Wat opvalt is dat er wordt gesproken over hippies terwijl dit nooit ter sprake is gekomen in het interview met Cees en Gré van Goeree-Overflakkee. Zo wordt er geconstateerd dat de kleding (van de vrouwen) van Gabrielle haar moeder (Rotterdam) en Gré (Goeree-Overflakkee) totaal anders is. Gré moest verplicht een rok of jurk aan en de moeder van Gabrielle was veel vrijer in haar kledingkeuzes en droeg bijvoorbeeld ook korte jurkjes. Dit zou op Goeree-Overflakkee niet kunnen, dit is dus al een verschil. In het antwoord op de vragenlijst kwam haar vader ook ter sprake, ze vertelt dat haar vader ook een hippie was en vooral broeken met wijde pijpen, laarzen met hakken en leer en spijker droeg. Dit is dus ook weer totaal anders dan wat Cees op Goeree-Overflakkee droeg. Uit het interview met Cees bleek ook dat iedereen op Flakkee redelijk dezelfde kleding droeg. Een verschil is dus dat er qua kleding in Rotterdam meer variatie was, aangezien Joop vertelde dat hij een overhemd met een spijkerbroek droeg en dat de vader van Gabrielle in broeken met wijde pijpen en laarzen met hakken liep. Dit is dus een voorbeeld van twee kledingstijlen in Rotterdam terwijl op Goeree-Overflakkee er maar 1 soort stijl was en iedereen in hetzelfde liep. Het verschil tussen de kleding in Rotterdam en Goeree-Overflakkee is dus dat er op Flakkee vaak hetzelfde werd gedragen doordat je minder vrij was door de kerk. Ook droeg men niet vaak uitsprekende kledingstukken, zo was er in Rotterdam meer variatie en vrijheid om te dragen wat je wilt en zag je dus ook meer uitsprekende kledingstijlen.

Deze foto's zijn uit de jaren 60 van Goeree-Overflakkee. Op de foto's is duidelijk te zien wat er werd gedragen op Flakkee!

Foto's als voorbeeld van de hippie jeugdcultuur (pinterest, z.d.)

2.3: Conclusie

Uit de interviews is op te maken dat er redelijk wat verschillen waren tussen de kleding van Goeree-Overflakkee en Rotterdam in de jaren 60. Een verschil was dat Gré (Goeree-Overflakkee) verplicht rokken of jurken moest dragen, dit kwam omdat de kerk een grote rol speelden op Flakkee iedereen liep dan ook in hetzelfde. Voor de moeder van Gabrielle (Rotterdam) was deze keuze vrijer, zij was namelijk een hippie en droeg dan ook korte jurkjes en bloesjes met bloemenprints. In Rotterdam was er dus al meer variatie en was je vrijer in de keuze van je kleding. Op Flakkee was dit niet mogelijk mede door het belang van de kerk.

Ook is er gebleken dat Cees en de vader van Gabrielle zich anders kleden, Cees droeg namelijk een spijkerbroek met een overhemd. De vader van Gabrielle droeg

broeken met wijde pijpen en laarzen met hakken. Hier blijkt dus uit dat er in Rotterdam andere kleding dan op Goeree-Overflakkee werd gedragen.

Maar de antwoorden van Joop en Cees kwamen wel met elkaar overeen namelijk: Joop droeg een *"Spijkerbroek met overhemd en een jasje."* en Cees droeg: *"Spijkerbroek met een trui of overhemd."*, dus er werd door allebei vooral een spijkerbroek gedragen. Een modetrend bereikte Goeree-Overflakkee minder snel in de jaren 60 dan Rotterdam. Dit komt door de afstand toen der tijd, Rotterdam was moeilijker te bereiken dan nu vanuit Goeree-Overflakkee. Hierdoor gingen mensen minder snel naar Rotterdam en liep Flakkee vaak achter met de mode. Om dus antwoord te geven op de deelvraag "Wat is het verschil tussen kleding van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?" is er geconcludeerd dat er in Rotterdam meer variatie was dan op Goeree-Overflakkee qua kleding. Aangezien dat op Flakkee vaak iedereen hetzelfde droeg en er niks bijzonders aan was. Ook was je in Rotterdam vrijer in het kiezen van je kleding en zag je daarom ook meer uitspreken dere kledingstijlen dan op Flakkee. Op Goeree-Overflakkee speelde de kerk een grote rol en was je daardoor soms verplicht bepaalde kledingstukken te dragen en zag je nooit bijzondere kledingstukken in die tijd.

Hoofdstuk 3:

Wat is het verschil tussen kleding van tieners in de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?

3.1: Observatie, interview

In het komende stuk wordt er ingegaan op de verschillen tussen kleding van jongens van de OSG Hugo de Groot en jongens van de RGO. Bij de jongens op Hugo de Groot is het dragen van merkkleding belangrijk, met de merkkleding laten ze zien hoeveel geld ze hebben. Hierbij hebben ze dan ook op de vraag: "Wat *voor kleding heb je vooral in je kast hangen?'* geantwoord, merkkleding. De geïnterviewde leerlingen vertelden dan ook dat de meeste jongens een trainingspak of merkkleding dragen. Zodra er geen merkkleding gedragen wordt kan er raar gekeken worden of is het mogelijk dat diegene buiten de groep valt. Voorbeelden van merken die zowel geobserveerd waren en in het interview ter sprake kwamen zijn: Moncler en Stone Island. Zo werd er ook verteld dat als iemand een duur horloge draagt het meteen werd opgemerkt en bewonderd door de medeleerlingen. Op de RGO gaat dat er anders aan toe daar is het dragen van merkkleding minder van belang, er is wel geobserveerd dat jongens merkkleding dragen maar er wordt zeker niet raar gekeken als dit niet gedragen wordt. Ook aan leerlingen op de RGO is de vraag gesteld: '*Wat voor kleding heb je vooral in je kast hangen?'* Hier werd zo op geantwoord: Eric: *"Ik ook meestal wel een trui ja met een skinny jeans."* De kleding is dus niet perse anders en bijzonder in Rotterdam of Goeree-Overflakkee voor de jongens. Er zijn enkele verschillen namelijk over hoe er naar de kleding wordt gekeken. Kortom, in Rotterdam is kleding en dan met name merkkleding net wat meer van belang dan op Goeree-Overflakkee. Daar blijft iedereen net wat meer in z'n comfortzone en dragen de meeste jongens hetzelfde en niet veel uitsprekende of dure items, dit zie je dan weer meer in Rotterdam.

Voorbeelden van kleding die wordt gedragen op het OSG Hugo de Groot (Artishock, z.d.)(Soccerfanshop, z.d.) en de RGO voor de jongens (pinterest, z.d.).

Voor de meiden van de OSG Hugo de Groot werd dezelfde vraag gesteld over wat voor kleding ze droegen. Zo antwoordde Jade: *'Ik draag zelf meestal flare pants, t-shirt of crop tops en voor in mijn haar een haarclip.' 'En in de winter gewoon een trui.'* Toen deze vraag werd gesteld aan meiden van de RGO werd daar zo op geantwoord: Zoë*: "Spijkerbroeken, met truien en anders t-shirts met een jasje."* Zo is er bij de observatie opgemerkt dat op beide scholen de kleding niet veel verschilt. De kleding van de meiden van de Hugo de Groot is niet opvallender of bijzonderder dan de kleding van de meiden van de RGO en andersom ook niet de kleding valt goed met elkaar te vergelijken. Wat er wel opviel is dat meiden van de RGO zich wat netter kleden ten opzichte van meiden van de OSG Hugo de Groot. Wat nog meer opviel is dat enkele meiden van de OSG Hugo de Groot in een trainingsbroek op school liepen dit zie je niet snel op de RGO gebeuren. Verder waren ook veel meiden van Islamitische achtergrond daardoor zie je veel hoofddoeken, donkere en bedekte kleding wat je minder hebt op de RGO en sowieso op Goeree-Overflakkee. Verder zijn de modetrends redelijk hetzelfde, wel werd er geobserveerd op een school in Rotterdam Zuid en zijn er dus ook verschillen tussen Rotterdam Noord en Zuid. Dit kwam ter sprake tijdens een interview met een meisje van de OSG Hugo de Groot die de interviewers (Bente en Vera) wel op meiden uit Rotterdam Noord vond lijken. Ze vertelde dat er grote verschillen tussen Rotterdam Noord en Zuid qua kleding zitten. Nu is er geobserveerd en meegelopen op een school in Rotterdam Zuid dus kan alleen daar een conclusie uit worden getrokken. Een extra ding dat opviel op de Hugo de Groot was dat de observeerders (Bente en Vera) de enige blonde meiden waren op de school. Het viel dus meteen op dat de observeerders niet uit de stad kwamen volgens wat geïnterviewde leerlingen.

De door Jade beschreven kleding die ze vaak draagt en de Jordans (sneakers) werden gezien in de observatie (pinterest, z.d.).

Wat opvallend is, is dat de kleding vanuit Goeree-Overflakkee en Rotterdam niet veel met elkaar verschillen over het algemeen (dit geldt voor jongens en meiden) terwijl dit wel gedacht kan worden aangezien er grote verschillen zijn tussen een dorp en een stad. Een mogelijke oorzaak voor weinig verschil in kleding, is dat er in de huidige tijd modetrends net zo snel overkomen naar Goeree-Overflakkee als Rotterdam. Door bijvoorbeeld social media en online shoppen. Ook al zijn er meer "hippe" winkels in Rotterdam en is er dus meer keus maar de mogelijkheid online kleding bestellen is er natuurlijk ook. Zo kunnen jongeren van Goeree-Overflakkee er net zo "hip" bijlopen als jongeren uit Rotterdam. Ook is het makkelijker dan vroeger om naar Rotterdam te reizen en kun je er binnen 45 minuten zijn en kan er geshopt worden. Vroeger was de situatie anders en waren deze mogelijkheden er niet.

3.2: Conclusie

Wat uit het interview en de observatie is gebleken is dat de kledingstijl tussen de leerlingen van de Hugo de Groot (Rotterdam) en de leerlingen van de RGO (Goeree-Overflakkee) over het algemeen niet veel verschillen. De enkele verschillen die er zijn opgemerkt zullen hier nog benoemd worden, bij de jongens was namelijk het grootste verschil vooral de manier hoe er naar kleding wordt gekeken en dan voornamelijk naar het merk. Dit was vooral van belang bij jongens van de OSG Hugo de Groot. Voor de jongens van de RGO speelt kleding over het algemeen een minder dominante/belangrijke rol.

Voor de meiden zijn er ook enkele verschillen te concluderen, namelijk dat de meiden van de RGO zich wat netter kleden ten opzichte van de meiden van de OSG Hugo de Groot. Een ander verschil is dat enkele meiden van de OSG Hugo de Groot in een trainingsbroek op school liepen dit wordt niet snel gezien op de RGO. Verder waren ook veel meiden van Islamitische achtergrond op de OSG Hugo de Groot daardoor zijn er veel hoofddoeken, donkere en bedekte kleding wat minder op de RGO wordt gezien. Al met al is er geconcludeerd dat er over het algemeen weinig verschillen zijn tussen de kleding van tieners in Rotterdam (zuid) en tieners van Goeree-Overflakkee. Hiervoor de al eerder genoemde verklaring: dat er in de huidige tijd modetrends net zo snel overkomen naar Goeree-Overflakkee als Rotterdam. Door bijvoorbeeld social media en online shoppen.

Hoofdstuk 4:

Wat is het verschil tussen muziek van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?

4.1: Literatuur

Er is weinig informatie te vinden over de muziek die werd geluisterd in de jaren 60 van Goeree-Overflakkee en Rotterdam. Maar als er gekeken wordt naar de top 200 van Nederland in de jaren 60 kwamen daar vooral The beatles, Elvis Presley en Boudewijn de Groot in voor (NPO radio 5, 2018).

Door de babyboomgeneratie waren er grote gevolgen in het midden van de jaren zestig. Omdat er zoveel kinderen geboren werden na de tweede wereldoorlog waren de gevolgen intens. In de jaren 50 zaten de lagere scholen bomvol, waardoor er in de jaren 60 een grote toestroom was op de arbeidsmarkt en het hogere onderwijs (CBS, z.d.). Door deze werk- en studiedruk snakken de jongeren naar vrijheid, de vrijheid om individueel centraal te staan. Deze druk kwam ook, omdat de volwassenen ervan uitgingen dat de jongeren sneller volwassen zouden worden en meer geld en tijd zouden hebben (Anderetijden, z.d.).

Om deze vrijheid te bekrachtigen werd er gebruik gemaakt van muziek. In de jaren 50 werd er naar muziek geluisterd voor ontspanning. Hier kwam in de jaren 60 verandering in, toen kreeg muziek een nieuwe functie. De muziek werd vaker ingezet als politiek middel, ook wel protestsongs genoemd. Bijvoorbeeld de muziek van Boudewijn de Groot en Bob Dylan gaven de jongeren een eigen maatschappijkritische stem. Voor de jonge generatie werd politiek en verbondenheid steeds belangrijker.

Een nieuw fenomeen van Nederland kwam aanzetten in 1965, namelijk de Provo's. Zij waren geëngageerde jeugd die met ludieke acties tegen gezagsdragers lieten horen van zichzelf. Een voorbeeld hiervan is het protest tegen het huwelijk van koningin Beatrix en Prins Claus in 1966 (Anderetijden, z.d.).

Links is de bekende Nederlandse artiest Boudewijn de Groot te zien en rechts de in dit hoofdstuk benoemde nozems (bol.com, z.d.) (pinterest, z.d.)

4.2: Interview

Wat is het verschil tussen muziek van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?

Tijdens de interviews met Cees en Gré (opgegroeid op Goeree-Overflakkee) en Joop (opgegroeid in Rotterdam) is de volgende vraag gesteld: "*Naar welke muziek luisterde u vooral in de jaren 60/70?:". Cees en Gré antwoordde zo op deze vraag:* Gré: *"Tja beetje popmuziek." en* Cees: *"Elvis Presley, Rolling Stones, Cliff Richard, The Beatles en The Supremes. Dat vooral eigenlijk." Cees noemt hier dus al een aantal bands/artiesten die volgens de literatuurstudie veel werden beluisterd in de jaren 60.* Joop antwoordde op deze vraag: *"Naar de Beatles."* Dit antwoord komt zowel terug in de literatuurstudie als in het antwoord van Cees. Alleen is het lastig om de antwoorden goed te vergelijken, aangezien Cees een wat uitgebreider antwoord heeft dan Joop. Het antwoord van Joop komt ook terug in het antwoord van Cees dus komen ze wel overeen, en is er buiten dat Joop maar één band heeft genoemd geen ander verschil te herkennen. Er is ook een vragenlijst gestuurd naar een aantal docenten van de Rotterdamse school waar is meegelopen. Helaas is hier maar één reactie op gekomen, namelijk van Gabriëlle (opgegroeid in Rotterdam) zij antwoord voor haar ouders die opgroeiden in die jaren. De vraag in de vragenlijst was hetzelfde als in de interviews namelijk: "Naar welke muziek luisterde u vroeger (in de jaren 60/70)?" Hier antwoordde Gabrielle op: "Rolling Stones, Jimi Hendrix, Diana Ross, Earth Wind & Fire." Rolling Stones komt weer terug in het antwoord van Cees. Dus daar is ook lastig een verschil uit te constateren. Na de antwoorden van Cees en Gré (opgegroeid op Flakkee) en die van Joop en Gabrielle (opgegroeid in Rotterdam) te hebben vergeleken is het lastig een verschil te constateren tussen de muziek van tieners in de jaren 60 tussen Rotterdam en Goeree-Overflakkee. Aangezien er een paar antwoorden van Rotterdam (zoals The Beatles en The Rolling Stones) overeenkomen met de antwoorden van Goeree-Overflakkee, wordt er gedacht dat

er weinig verschillen zijn tussen de muziek van de tieners. Wel valt er op dat de genoemde bands en artiesten ook terugkomen in de literatuurstudie over de meest beluisterde muziek van de jaren 60. Een duidelijk verschil is lastig te constateren aangezien er maar vier antwoorden te vergelijken zijn en dit niet een representatief beeld kan geven van wat Rotterdam en Goeree-Overflakkee over het algemeen beluisteren. Dus wordt er een verschil geconstateerd door middel van deze vier antwoorden.

4.3: Conclusie

Wat uit de interviews en de vragenlijst met de oudere uit zowel Rotterdam als Goeree-Overflakkee is gebleken is dat er weinig verschil zit in de muziek die tieners in de jaren 60 luisterden. De antwoorden komen namelijk deels met elkaar overeen. Zo zijn The Beatles en The Rolling Stones meerdere keren genoemd. Er werden veel verschillende bands/artiesten genoemd, vooral door Cees en Gabrielle. Na deze vier antwoorden wordt er gedacht dat er veel in de jaren 60 naar dezelfde muziek werd geluisterd.

Deze bands werden door iedereen genoemd tijdens de interviews (amoeda, z.d.).

Hoofdstuk 5:

Wat is het verschil tussen muziek van tieners in de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?

5.1: Literatuur

"Muzieksmaak ontstaat voornamelijk tijdens de puberteit en verandert daarna meestal nauwelijks meer. Die smaak zegt iets over je persoonlijkheid. Labyrint sprak met hoogleraar Popmuziek en Jeugdcultuur Tom ter Bogt. Muzieksmaak wordt gevormd door verschillende factoren. Of je rijk of arm geboren bent, op het platteland woont of in de Randstad, of een jongen of meisje bent, het heeft allemaal invloed op je voorkeuren. Een opmerkelijk feit dat uit onderzoek naar muzieksmaak blijkt, is dat de neiging van jongeren om zich af te zetten tegen de voorkeuren van hun ouders vaak overschat wordt, vertelt Ter Bogt ons." (Berends, 2011)

5.2: Interview

Voor het onderzoek hebben er een aantal interviews plaatsgevonden met zowel tieners uit Rotterdam en tieners uit Goeree-Overflakkee. Deze interviews hebben plaatsgevonden op de OSG Hugo de Groot (Rotterdamse school) en de RGO (Flakkeese school). De interviews zijn compleet terug te lezen in de bijlage en bij dit hoofdstuk zal er op de vragen over muziek worden ingegaan. Er zijn interviews afgenomen met drie jongens en een meisje uit Rotterdam en met drie meisjes en een jongen uit Goeree-Overflakkee. Met deze deelvraag kan de observatie niet worden gebruikt aangezien er niet van tieners kan worden afgelezen wat voor muziek ze luisteren, dus vandaar dat er interviews hebben plaatsgevonden.

Om te beginnen met de tieners uit Rotterdam, toen de vraag: "Wat voor muziek luister je op het moment?" werd gesteld kwamen daar deze antwoorden op:
Jade: 'Yade Lauren, Lana Del Rey en gewoon rustige muziek en dan meestal Engelstalig.'
Jeffrey: *'Veel rap.' 'Nederlandse rap.'* en Heram: *'Veel Amerikaanse rap.'*
Toen deze vraag gesteld werd aan tieners uit Goeree-Overflakkee kwamen daar deze antwoorden op: Zoë: *"Kerstmuziek haha."* Eric: *"Hiphop vooral en af en toe rap."* Fleur: *"Ik vooral popmuziek."* Robin: *"Ja ik een beetje hetzelfde."* Deze antwoorden zijn dus redelijk verschillend per persoon niet zo zeer qua of je uit Rotterdam of Goeree-Overflakkee komt.

Toen de vraag "Hebben jullie ook echt een muziekstijl/smaak?" werd gesteld antwoordde de meiden uit Flakkee daar zo op:
Zoë: *"Ik luister van alles."* en Robin: *"Ja ik ben vrij standaard ik luister gewoon naar top-40 muziek meestal."* Jade (het Rotterdamse meisje) antwoordde zo Jade: *'Ik denk dat ik gewoon voor pop rock of pop ga.'* De antwoorden van vooral de meiden uit Goeree-Overflakkee zijn vrij algemeen en zijn daarom moeilijk te peilen. Ook is het daarom lastig om de antwoorden te vergelijken met die van Jade uit Rotterdam. Dit geldt ook voor de antwoorden van de vraag: "Wat voor muziek luister je op het moment?" hier zijn lastig duidelijke verschillen van Rotterdam en Goeree-Overflakkee uit op te maken. Dit komt omdat de antwoorden vrij veel verschillen en dat het per persoon veel verschilt wat die persoon luistert.

Ook is er gevraagd over hoe leerlingen van beide scholen over elkaar dachten met de vraag: "Wat denken jullie dat er vooral in de stad wordt geluisterd?" Hier antwoordde Zoë: *"Vooral rap en een beetje hetzelfde als hier."*
Toen de vraag andersom werd gesteld reageerde Jeffrey: *'Ik denk ook wel gewoon een beetje Lil' Kleine raps, maar niet echt helemaal de straat taal rap enzo.'* Er wordt dus door beide leerlingen gedacht dat er naar 'rap' wordt geluisterd op beide scholen. In een aantal antwoorden is inderdaad ook terug te zien dat er naar rap wordt geluisterd. Verder zijn de antwoorden van de leerlingen vrij verschillend en wordt er dus gedacht dat iemands muzieksmaak voor iedereen weer anders is. Op de RGO is het namelijk niet zo dat iedereen naar hetzelfde luistert en dit bleek ook uit de antwoorden van de Rotterdamse tieners. De antwoorden van de tieners van Goeree-Overflakkee en Rotterdam zijn lastig te vergelijken met elkaar dit komt omdat de antwoorden van de tieners van bijvoorbeeld Goeree-Overflakkee al veel verschillen met elkaar. Daarom wordt er gedacht dat er inderdaad veel verschillen zijn tussen de muziek van tieners in Goeree-Overflakkee en Rotterdam, maar dat er ook veel verschillen zijn tussen de muziek van tieners in Goeree-Overflakkee en veel verschillen in de muziek van tieners in Rotterdam. Al met al dus veel verschillen tussen muziek in het algemeen van tieners.

5.2: Conclusie

Wat uit de interviews met de tieners uit Rotterdam en Goeree-Overflakkee over muziek is gebleken is dat er veel verschillen zijn. Er is geconstateerd dat de antwoorden van zowel de tieners uit Goeree-Overflakkee en Rotterdam veel verschillen en daarom lastig te

vergelijken zijn. Daarom wordt er gedacht dat je muzieksmaak niet afhankelijk is van of je uit Rotterdam of Goeree-Overflakkee komt, aangezien alle antwoorden van de tieners verschilden. Om antwoordt te geven op de vraag: ¨Wat is het verschil tussen muziek van tieners in de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?¨ Is dat er niet echt een duidelijk verschil is en dat tieners uit zowel Goeree-Overflakkee en Rotterdam allerlei verschillende muziek luisteren en sommige tieners niet echt een bepaalde muziekstijl en het daarom lastig te vergelijken valt. Het komt er dus op neer dat alle tieners verschillende muziek luisteren en er daarom niet een bepaald verschil is tussen de muziek uit Goeree-Overflakkee en Rotterdam.

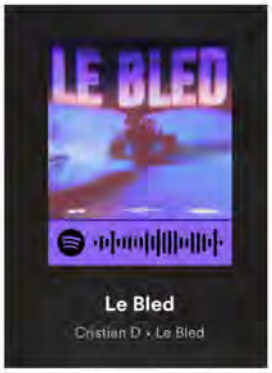

Voorbeelden van muziek die door de jongeren van het OSG Hugo de Groot en de RGO wordt geluisterd (Mendis, 2021).

Hoofdstuk 6:

Wat is het verschil tussen gedrag van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?

6.1: Literatuur

Hier een stukje literatuur over de gastarbeiders in de jaren 60, omdat uit de interviews gastarbeiders nog wel eens naar voren kwamen. Hier is een stukje uitleg, zodat er kan worden geweten wat gastarbeiders zijn en waarvoor ze nodig waren:
"De Nederlandse economie maakt in de jaren zestig overuren en de vraag naar arbeiders groeit enorm. Mensen uit Spanje, Portugal, Griekenland, voormalig Joegoslavië, Turkije en Marokko moeten het tekort aanvullen. Ze worden 'gastarbeiders' genoemd, want hun aanwezigheid zou tijdelijk zijn." (Canon van Nederland, 2021)

Foto van gastarbeiders uit Rotterdam in de jaren 60 (Hartogh, 2010).

6.2: Interview

Het verschil tussen het gedrag van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam bleek uit de interviews weinig te verschillen. Uit het interview met Joop (opgegroeid Rotterdam) bleek dat de kinderen gehoorzaam waren in de klas en in het algemeen en volgens hem zijn er pas dingen veranderd na de komst van vele immigranten/gastarbeiders. De reden dat Joop is verhuisd komt ook door de komst van gastarbeiders die rond de jaren 60 massaal naar Nederland kwamen en dus ook naar Rotterdam. Voor hem werd dat te druk en moest hij niks van ze hebben. Maar in zijn

jeugd, voor de komst van de gastarbeiders, had hij nooit wat aan te merken op Rotterdam en op het gedrag van de jeugd. Zo antwoordde hij op de vraag: *"Gedroeg vroeger iedereen zich ook netjes in de klas?"*: Joop: *"Ik heb me eigen altijd heel goed en netjes gedragen, had nooit geen problemen dus het was allemaal goed. Het was niet meer zoals tegenwoordig dat kinderen zo brutaal konden zijn."* Joop vertelt dus duidelijk dat hij zich goed gedroeg en dat het gedrag eigenlijk niet te vergelijken valt met de huidige tijd in zijn ogen. Wat hij kortom vertelde is dat de Rotterdamse tieners in de jaren 60 qua gedrag redelijk gehoorzaam waren, als hij over zichzelf sprak zei hij dat hij altijd luisterde in de klas en respect had voor de medemens. Wel vertelt Joop dat je in Rotterdam wel iets meer recht voor je raap bent en er dus niet omheen draait. Dit verschil heeft die gemerkt toen hij vanaf zijn 21e op Goeree-Overflakkee kwam wonen. Op Flakkee bleek het toch dat het wat bescheidener en rustiger was in die tijd. Dat bleek namelijk ook uit het interview van Cees en Gré (opgegroeid Goeree-Overflakkee) er kwamen ook dat soort antwoorden naar voren. Grè: *"Ik haalde nooit kattenkwaad uit, wij kwamen de klas binnen je ging op je vaste plek zitten en je deed je armen over elkaar en je luisterde naar de uitleg."* Zo vertelde Cees ook dat de jeugd vrij gehoorzaam was en je altijd wel uitzonderingen had, maar wanneer hij in Rotterdam kwam tieners duidelijker over konden komen en minder bescheiden. Maar veel verschil was er niet volgens Cees en Gré.

Het valt vooral op dat de geïnterviewden het verschil vooral groot vinden met het gedrag van vroeger en de huidige tijd. Daar zitten de grootste verschillen volgens de geïnterviewden, in beide interviews kwam er naar voren dat het gedrag van vroeger niet te vergelijken was met nu. Zo vertelde Joop dat *"Het was niet meer zoals tegenwoordig dat kinderen zo brutaal konden zijn."* En ook Cees en Gré reageerde zo op de vraag: Wat denken jullie dat het verschil in de klas is met nu en vroeger?: Cees: *"Vroeger had je meer respect voor je docenten en ik denk dat jullie nu een hele dag praten in de klas."* Gré: *"Vroeger had je dat niet hoor dan kletste je nauwelijks in de klas je ging gewoon stilzitten en luisteren."*

Cees: *"Als ik langs de Prins Maurits fiets dan zie ik leerlingen in de klassen allemaal her en der door elkaar staan en zitten ze bijvoorbeeld met vier man aan een tafel. Vroeger was het veel strenger en gestructureerder en had je vaste plekken in de klas en daar kwam je niet meer vanaf."* Zowel Joop, Cees en Gré vinden de verschillen qua gedrag van vroeger en de huidige tijd groter dan de verschillen tussen Rotterdam en Goeree-Overflakkee in de jaren 60.

6.3: Conclusie

Uit de interviews van Joop en Cees en Gré is gebleken dat het gedrag van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam vrij weinig verschilt. De tieners waren over het algemeen vrij rustig en gehoorzaam, maar in Rotterdam was dat net wat minder is geconstateerd uit de interviews. Volgens Joop zouden de gastarbeiders hier een rol in hebben gespeeld. Alleen wordt er hier vanuit gegaan hoe de verschillen waren tussen het gedrag van de Rotterdamse en Flakkeese tieners in de jaren 60. En dus vanuit deze vraagstelling is er geconstateerd dat het gedrag van tieners weinig verschilden in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam en dat de meeste tieners gehoorzaam waren.

Hoofdstuk 7:

Wat is het verschil tussen het gedrag van tieners in de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?

7.1: Observatie, interview

Tijdens de observatie op de Hugo de Groot en de RGO is er geobserveerd naar het gedrag van de leerlingen en leraren. Wat opviel op de Hugo de Groot is dat de leerlingen zich in de les anders profileren dan buiten school (in pauzes/tussenuren) de jongeren zijn dan namelijk wat grover en wat aanweziger in sommige opzichten. Ze durven bijvoorbeeld eerder tegen een docent in te gaan en zijn wat luidruchtiger in de aula tijdens pauzes/tussenuren. Terwijl de meeste leerlingen van de RGO wat verlegener zijn of zo overkomen. Zo is er op de RGO ook geobserveerd dat leerlingen wat terughoudend zijn en zich wat minder uitspreken. Wat ook opvalt is dat de leerlingen van de Hugo de Groot in de les ongeveer hetzelfde gedrag vertonen als de leerlingen van de RGO. Het gedrag in de lessen die er is geobserveerd op de OSG Hugo de Groot weken niet af van het gedrag van de RGO en waren goed met elkaar te vergelijken. Een voorbeeld dat opviel is dat beide groepen leerlingen wel proberen op te letten in de klas maar ook snel afgeleid zijn door elkaar. Dit herken je in het (stiekem) door blijven praten met de klasgenoten. Maar bij de Hugo de Groot is wel opgevallen dat de meeste docenten er niets van zeggen. Er wordt ook, net als op de RGO, door de ene docent wel en door de ander niet rekening gehouden met de telefoon tas.

Uit interviews van leerlingen van de OSG Hugo de Groot werd er gevraagd naar hoe ze zich gedroegen in de klas hier kwam uit: Kelly: *'Ja, is gewoon normaal iedereen luistert wel gewoon goed naar de docenten bijvoorbeeld als ze de telefoon weg moeten halen ofzo.' Hier blijkt dus uit dat er wel goed wordt geluisterd en dit werd ook teruggezien in de observatie. Ook is gevraagd naar hoe de Rotterdamse leerlingen over leerlingen op Goeree-Overflakkee denken in de interviews:*
Hoe verwachten jullie dat het bij ons in de klas er aan toe gaat?:
Jeffrey: *'Ik denk dat het bij jullie zeg maar meer respectvoller er aan toe gaat.'* Heram: *'Ik denk dat juist helemaal niet.'* Hier zijn dus de meningen over verdeeld.
Ook in de interviews met leerlingen van de RGO is er gevraagd naar over hoe ze zich gedragen in de klas hier kwamen de volgende antwoorden uit:
Zoë: *"Ja ze durven hier niet zo veel en de meeste luisteren ook wel enzo."*

Toen er werd gevraagd naar eventuele verschillen tussen leerlingen in Rotterdam en Goeree-Overflakkee kwamen deze antwoorden eruit:
Fleur: *"Nee ik denk dat het grootste verschil scheldwoorden zijn."*
Zoë: *"Ik denk ook dat ze daar minder respectvol zijn dat denk ik dan."*
Fleur: *"Ik denk ook dat mensen meer hun eigen weg gaan in Rotterdam."*
Robin: *"Ik denk dat mensen hier meer luisteren omdat ze niet buiten de norm willen vallen en in Rotterdam boeit dat minder."*

7.2: conclusie

De conclusie die er uit de observatie en de interviews kan worden getrokken is dat er qua gedrag dat op de scholen werd vertoond weinig verschil zit tussen Rotterdam en Goeree-Overflakkee. Nu is er ook maar één dag meegelopen op een Rotterdamse school dus is het lastig om een conclusie te trekken uit die observatie. Wel helpen de interviews met de Rotterdamse leerlingen tot een meer representatieve conclusie. Op de RGO is er vaker geobserveerd aangezien de onderzoeksters op de RGO zitten, maar ook daar hebben interviews plaatsgevonden met leerlingen. En is er geconcludeerd dat er enkele verschillen zijn namelijk, dat het er in Rotterdam net wat 'grover' aan toe gaat en dat Rotterdamse leerlingen zich op school net wat uitgesprokener gedragen en dit valt minder terug te zien op de RGO. Op de RGO komen de leerlingen terughoudend over. Voor het gedrag wat in de lessen werd vertoond kan de conclusie getrokken worden dat er weinig verschil zit in het gedrag en dat beide groepen redelijk proberen op te letten maar ook snel zijn afgeleid door elkaar. De conclusie die dus kan worden getrokken is dat het verschil van tieners in Rotterdam en tieners uit Goeree-Overflakkee in de huidige tijd niet heel groot is. En dat Rotterdamse leerlingen zich buiten de lessen om net wat uitspreken der gedragen ten opzichte van leerlingen uit Middelharnis. Het gedrag wat in de lessen wordt vertoond zit weinig verschil in en is goed met elkaar te vergelijken.

Hoofdstuk 8: Conclusie

Na al het onderzoek zijn we eindelijk aangekomen bij de conclusie. Hier wordt antwoord gegeven op de hoofdvraag *"Wat is het verschil tussen jeugdculturen in de jaren 60 en de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?"* Door kort terug te blikken op de conclusies van de deelvragen zal uiteindelijk de hoofdvraag worden beantwoord.
Om te beginnen komen hier de conclusies van de deelvragen uit de jaren 60.

Op de deelvraag: "Wat is het verschil tussen kleding van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?" is er geconcludeerd dat er in Rotterdam meer variatie was dan op Goeree-Overflakkee qua kleding. Aangezien dat er op Flakkee vaak iedereen hetzelfde droeg en er niks bijzonders aan was. Ook was je in Rotterdam vrijer in het kiezen van je kleding en zag je daarom ook meer uitgesproken kledingstijlen dan op Flakkee. Op Goeree-Overflakkee speelde de kerk een grote rol en was je daardoor soms verplicht bepaalde kledingstukken te dragen en zag je nooit bijzondere kledingstukken in die tijd.

Wat is het verschil tussen muziek van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam? De conclusie op de deelvraag: *"Wat is het verschil tussen muziek van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?"* Wat uit de interviews en de vragenlijst met de oudere uit zowel Rotterdam als Goeree-Overflakkee is gebleken is dat er weinig verschil zit in de muziek die tieners in de jaren 60 luisterden uit Rotterdam en Goeree-Overflakkee. De antwoorden komen namelijk deels met elkaar overeen. Zo zijn The Beatles en The Rolling Stones meerdere keren genoemd. Er werden veel verschillende bands/artiesten genoemd vooral door Cees en Gabrielle. Na de vier antwoorden te hebben vergeleken wordt er gedacht dat er veel in de jaren 60 naar dezelfde muziek werd geluisterd, aangezien er een aantal antwoorden overeen kwamen. Er wordt dus gedacht dat er weinig verschillen waren tussen de muziek die werd geluisterd in de jaren 60 door tieners uit zowel Rotterdam als Goeree-Overflakkee.

De conclusie op de deelvraag: *"Wat is het verschil tussen gedrag van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?"* Uit de interviews van Joop en Cees en Gré is gebleken dat het gedrag van tieners in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam vrij weinig verschilt. De tieners waren over het algemeen vrij rustig en gehoorzaam maar in Rotterdam was dat net wat minder is geconstateerd uit de interviews. Volgens Joop zouden de gastarbeiders hier een rol in hebben gespeeld. Alleen wordt er hier vanuit gegaan hoe de verschillen waren tussen het gedrag van de Rotterdamse en

Flakkeese tieners in de jaren 60. Vanuit deze vraagstelling is er geconstateerd dat het gedrag van tieners weinig verschilden en dat de meeste tieners gehoorzaam waren.

Na alle conclusies van de deelvragen over de jaren 60 op een rijtje te hebben gezet, kan het eerste gedeelte van de hoofdvraag worden beantwoordt, namelijk: *"Wat is het verschil tussen jeugdculturen in de jaren 60 tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?"* Uit de conclusies is gebleken dat de verschillen tussen het gedrag en de muziek relatief klein waren tussen de jeugdculturen in Goeree-Overflakkee en Rotterdam. Er werd namelijk veel naar dezelfde muziek geluisterd door de tieners van zowel Goeree-Overflakkee als Rotterdam. Ook waren vroeger beide jeugdculturen gehoorzaam is gebleken.
Voor wat betreft de kleding was er toch zeker een duidelijk verschil, namelijk: dat er in Rotterdam meer variatie was en dat je vrijer was in het kiezen van je kleding. In Goeree-Overflakkee werd veel hetzelfde gedragen. Dit kwam doordat de kerk een grote rol had op het eiland en de kleding hierdoor veel meer eentonig was.
Wat er dus kan worden geconcludeerd is dat de verschillen van de muziek en het gedrag minimaal zijn tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam in de jaren 60 en voor de kleding een zeker verschil is te herkennen, namelijk de variatie en vrijheid in Rotterdam en de meer eentonigheid op Goeree-Overflakkee. Al met al zijn de verschillen dus minimaal tussen je jeugdculturen in de jaren 60.

Uit de deelvragen zijn dus niet echt grote verschillen gebleken. Wel misschien goed om nog te benoemen is het verschil tussen de etniciteit in Rotterdam en Goeree-Overflakkee. Dit komt niet terug in de deelvragen, maar is toch zeker wel van belang. Uit de literatuurstudie over de gastarbeiders is ook al gebleken dat dit een grote rol speelde in Nederland en dus ook in Rotterdam. Op Goeree-Overflakkee had je bijna geen etniciteit is gebleken uit het interview van Cees en Gré, toen de vraag : *"Waren er in de jaren 60/70 ook mensen met een andere cultuur op Goeree-Overflakkee?"* werd daar namelijk zo op geantwoord. Gré: *"Ik was zeventien jaar toen ik voor het eerst een buitenlander zag een Griek, dat was op m'n werk en later kwamen er ook Belgen."*
Cees: *"Dat waren wel uitzonderingen, je had hier bijna geen andere culturen."*
Er is dus een verschil te herkennen in de etniciteit tussen Rotterdam en Goeree-Overflakkee in de jaren 60. Toen de vraag: *"Wat denk u dat het grootste verschil was met Rotterdam en Goeree-Overflakkee in de jaren 60/70?"* aan Joop werd gesteld antwoordde hij: *"Dat zal ik je heel gauw uitleggen, ik ben uit Rotterdam weggevlucht omdat al die buitenlanders daar kwamen wonen en alles verziekten en op Flakkee daar*

woon je heerlijk, lekker rustig. Ik ga nooit meer terug naar Rotterdam." Dit is dus een ander verschil die gaat over de etniciteit. Nogmaals, dit onderwerp is niet behandeld in het onderzoek, maar is geconcludeerd vanuit de interviews en speelde destijds blijkbaar een grote rol.

Om nu het andere deel van de hoofdvraag (*"Wat is het verschil tussen jeugdculturen in de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?"*) te beantwoorden komen hier alle conclusies van de deelvragen over de huidige tijd.

Conclusie op de deelvraag: *"Wat is het verschil tussen kleding van tieners in de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?"*. Wat uit het interview en de observatie is gebleken is dat de kledingstijl tussen de leerlingen van de Hugo de Groot (Rotterdam) en de leerlingen van de RGO (Goeree-Overflakkee) over het algemeen niet veel verschillen. De enkele verschillen die er zijn opgemerkt zullen hier nog benoemd worden. Namelijk bij de jongens was het grootste verschil vooral de manier hoe er naar kleding wordt gekeken en dan voornamelijk naar het merk. Dit was vooral van belang bij jongens van de OSG Hugo de Groot. Voor de jongens van de RGO speelt kleding over het algemeen een minder dominante/belangrijke rol. Voor de meiden zijn er ook enkele verschillen te concluderen. Namelijk dat de meiden van de RGO zich wat netter kleden ten opzichte van de meiden van de OSG Hugo de Groot.

De conclusie op de deelvraag: *"Wat is het verschil tussen muziek van tieners in de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?"*. Er is niet echt een duidelijk verschil te concluderen dat tieners uit zowel Goeree-Overflakkee en Rotterdam allerlei verschillende muziek luisteren en sommige tieners niet echt een bepaalde muziekstijl en het daarom lastig te vergelijken valt. Het komt er dus op neer dat alle tieners verschillende muziek luisteren en er daarom niet een bepaald verschil is tussen de muziek uit Goeree-Overflakkee en Rotterdam.

Tot slot de conclusie op de deelvraag: *"Wat is het verschil tussen gedrag van tieners in de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?"*. Voor het gedrag wat in de lessen werd vertoond kan de conclusie getrokken worden dat er weinig verschil zit in het gedrag en dat beide groepen redelijk proberen op te letten, maar ook snel zijn afgeleid door elkaar. De conclusie die dus kan worden getrokken is dat het verschil van tieners in Rotterdam en tieners uit Goeree-Overflakkee in de huidige tijd niet heel groot is. En dat Rotterdamse leerlingen zich buiten de lessen om net wat meer uitgesproken gedragen ten opzichte van leerlingen uit Middelharnis. Het gedrag wat in de lessen wordt vertoond zit weinig verschil in en is goed met elkaar te vergelijken.

Nu alle conclusies zijn getrokken over de deelvragen van de huidige tijd zou er een conclusie moeten komen op de vraag: *"Wat is het verschil tussen jeugdculturen in de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?"*. Wat bleek uit de conclusie over de verschillen in kleding is dat er over het algemeen niet veel verschil zit in de kleding van tieners uit Rotterdam en Goeree-Overflakkee. Enkele verschillen zijn dat tieners uit Goeree-Overflakkee zich net wat netter kleden en minder waarden hechten aan merkkleding dan tieners uit Rotterdam. De verschillen zijn dus minimaal. Uit de conclusie van de deelvraag over muziek bleek dat er niet een duidelijk verschil te herkennen was van de muziek van tieners uit Rotterdam en Goeree-Overflakkee. Dit komt omdat uit alle interviews andere antwoorden naar boven kwamen over muziek, dus wordt er gedacht dat muzieksmaak sowieso verschilt en het niet ligt aan of dat je uit Rotterdam of Goeree-Overflakkee komt. Uit de conclusie over de deelvraag over het gedrag bleken enkele verschillen naar voren te komen. Namelijk dat leerlingen uit Rotterdam zich net wat meer uitgesproken gedragen buiten de lessen. Verder was het gedrag goed te vergelijken met elkaar en waren de verschillen minimaal.
Wat dus bleek uit de conclusies van de deelvragen, is dat de verschillen in de jeugdculturen minimaal waren en dat er enkele verschillen waren die hierboven zijn benoemd.

Na alle conclusies hebben doorgenomen kan er antwoord worden gegeven op de hoofdvraag. *"Wat is het verschil tussen jeugdculturen in de jaren 60 en de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam?"*. Het verschil tussen de jeugdculturen in de jaren 60 tussen Rotterdam en Goeree-Overflakkee is minimaal en de kleding was in Rotterdam net wat meer uitgesproken dan op Goeree-Overflakkee. Verder kwam het gedrag en de muziek overeen met elkaar. Het verschil tussen de jeugdculturen in de huidige tijd tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam is ook minimaal. In Rotterdam wordt er net wat meer waarde gehecht aan merkkleding en kleden tieners zich net wat minder net ten opzichte van tieners uit Goeree-Overflakkee. Er is geen duidelijk verschil tussen in muziekvoorkeuren vastgesteld. Er is geen duidelijk verschil te herkennen in het gedrag, dit komt goed met elkaar overeen. Uitgezonderd dat ze in Rotterdam net wat meer uitgesproken zijn buiten de lessen. Al met al zijn de verschillen tussen de jeugdculturen in Rotterdam en Goeree-Overflakkee in de jaren 60 en de huidige tijd dus minimaal.

Discussie en analyse:

De goede en zwakke aspecten van het onderzoek:

Voor ons onderzoek hebben we ons best gedaan om zoveel mogelijk mensen te interviewen maar corona speelde hierbij een grote rol. Een voorbeeld is dat we Nieuw Rijsenburgh hadden gebeld om ouderen te interviewen maar dit niet mocht vanwege corona (zelfs niet online). Er zijn dus te weinig mensen geïnterviewd, waardoor we ons onderzoek niet volledig betrouwbaar kunnen noemen. We hebben meer dan ons best gedaan om een zo'n goed mogelijk onderzoek neer te zetten en zoveel mogelijk mensen te interviewen maar door bepaalde omstandigheden lukte niet altijd alles. Het onderzoek zou de volgende keer beter uitgevoerd kunnen worden door meer mensen te interviewen zonder de invloed van corona, waardoor de resultaten betrouwbaarder kunnen zijn en zo een betrouwbaarder beeld van de resultaten kunnen maken. Wat dus een idee is voor een vervolgonderzoek is dus om meer mensen te interviewen en daardoor een beter beeld krijgen van de werkelijke verschillen tussen Goeree-Overflakkee en Rotterdam. Ook zouden er nog andere deelvragen kunnen worden onderzocht om het onderzoek nog breder te maken. Een voorbeeld zou zijn om onderzoek te doen naar de verschillen in etniciteit tussen Rotterdam en Goeree-Overflakkee en wat voor gevolgen dat met zich meebrengt/bracht. Voor een vervolgonderzoek zijn dit dus enkele ideeën om het onderzoek nog betrouwbaarder representatiever te maken.

Wat volgens ons wel goed is gegaan in de loop van het onderzoek, is dat er veel tijd besteed is aan het onderzoek zo is er ook een volle dag meegelopen op het OSG Hugo de Groot in Rotterdam om daar leerlingen te interviewen en observeren om zo de resultaten het best met elkaar te kunnen vergelijken. Dit is ook gebeurd op de RGO. Ook hebben er meerdere interviews plaatsgevonden wat natuurlijk ook relatief veel tijd kost.

Verder is de samenwerking ook goed verlopen, er is namelijk veel gecommuniceerd met elkaar en de gemaakte afspraken zijn door ons beide volledig nagekomen. We hebben af en toe wat werk verdeeld maar hebben het meeste echt samen in overleg gedaan.

Ook hebben we veel plezier gehad in het uitvoeren van het onderzoek, want we hebben veel interessante verhalen aangehoord van al de geïnterviewde mensen. Waardoor we ook een aantal keer zijn geschrokken door de antwoorden op de vragen, voornamelijk bij de jongens van OSG Hugo de Groot die bepaalde dingen niet mogen vanwege hun geloof. Maar ook bijvoorbeeld van Joop dat hij is gevlucht voor de buitenlanders in Rotterdam (in de jaren 60) en toen naar Goeree-Overflakkee is verhuisd.

Door dit soort dingen te horen krijgen wij een heel goed beeld van hoe dat eraan toe gaat/ging. We hebben vooral genoten van de meeloopdag en de interviews waar we onze meeste informatie vandaan hebben gehaald. Er valt na dit onderzoek wel te zeggen dat we er enorm veel van hebben geleerd en van hebben genoten en wie weet komt er ooit een vervolgonderzoek!

Bronvermelding:

- *De 100 grootste jaren 60 hits*. (2009, augustus). Muziekweb. Geraadpleegd op 1 februari 2022, van https://www.muziekweb.nl/Link/JK155735/De-100-grootste-jaren-60-hits
- *Alles wordt anders*. (z.d.). Andere Tijden. Geraadpleegd op 1 februari 2022, van https://www.anderetijden.nl/aflevering/194/Alles-wordt-anders
- *Babyboomers*. (z.d.). CBS. Geraadpleegd op 1 februari 2022, van https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/leren-met-het-cbs/gereedschappen/babyboomers
- Beeren, W. A. L. (1979). *Actie, werkelijkheid en fictie in de kunst van de jaren '60 in Nederland*. dbnl. Geraadpleegd op 1 februari 2022, van https://www.dbnl.org/tekst/beer006acti01_01/beer006acti01_01_0005.php
- Doorn, H. (z.d.). *Geen woorden maar sluiten. Pop- en jeugdcultuur in Rotterdam*. Puntkomma. Geraadpleegd op 1 februari 2022, van https://www.puntkomma.org/artikelen/geen-woorden-maar-sluiten-pop-en-jeugdcultuur-in-rotterdam
- Dubois, S. (2017, 27 februari). *De 9 grootste voordelen van enquêtes en de nadelen*. Surveyanyplace. Geraadpleegd op 1 februari 2022, van https://surveyanyplace.com/nl/blog/de-9-grootste-voordelen-van-enquetes-en-de-nadelen/
- *De gastarbeiders*. (z.d.-a). Canon van Nederland. Geraadpleegd op 1 februari 2022, van https://www.canonvannederland.nl/nl/gastarbeiders

- Hovestad, L. (2019, 11 mei). *Wat is het nut van literatuuronderzoek?* scriptie coach. Geraadpleegd op 1 februari 2022, van https://jouwscriptiecoach.nl/2019/05/11/waarom-literatuuronderzoek/
- *Jaren '60 kleding*. (z.d.). Dresscode. Geraadpleegd op 1 februari 2022, van https://www.dresscode.nl/vintage/jaren-60/
- *Je bent je muziek*. (2011, 12 december). De kennis van nu. Geraadpleegd op 1 februari 2022, van https://dekennisvannu.nl/site/artikel/Je-bent-je-muziek/5187
- *Jeugdcultuur*. (2016, 28 augustus). schooltv. Geraadpleegd op 1 februari 2022, van https://schooltv.nl/video/de-jaren-zestig-in-de-klas-jeugdcultuur/
- *Observatie*. (z.d.). de afstudeerconsultant. Geraadpleegd op 1 februari 2022, van https://deafstudeerconsultant.nl/afstudeertips/onderzoeksmethoden/observatie/
- Potters, M. (2021, 16 september). *Zo zag het dagelijks leven in Rotterdam eruit in de jaren 50 en 60: 'Geld voor speelgoed was er niet'*. ad. Geraadpleegd op 1 februari 2022, van https://www.ad.nl/rotterdam/zo-zag-het-dagelijks-leven-in-rotterdam-eruit-in-de-jaren-50-en-60-geld-voor-speelgoed-was-er-niet~a5447bbc/
- *Top 200 van de jaren zestig*. (2018, 22 februari). nporadio5. Geraadpleegd op 1 februari 2022, van https://www.nporadio5.nl/nieuws/npo-radio-5/ae88f472-e22e-46d0-98c1-c68b688b9d2c/bekijk-de-top-200-van-de-jaren-zestig
- *Van nozems tot hipsters: is de jeugdcultuur "dood"?* (z.d.). npokennis. Geraadpleegd op 1 februari 2022, van https://npokennis.nl/longread/7974/van-nozems-tot-hipsters-is-de-jeugdcultuur-dood

- *Voor- en nadelen kwalitatief onderzoek*. (z.d.). Right marktonderzoek. Geraadpleegd op 1 februari 2022, van https://www.rightmarktonderzoek.nl/methoden-onderzoek/kwalitatief-onderzoek/voor-en-nadelen-kwalitatief-onderzoek/
- *Wat waren de modetrends van 1960 to 1970?* (z.d.). Jas.nl. Geraadpleegd op 1 februari 2022, van https://www.jas.nl/blog/wat-waren-de-modetrends-van-1960-tot-1970/

Bronnen van de foto's:

- *60'lar Modası ve Brigitte Bardot Tarzı*. (z.d.). [Foto]. Pinterest. https://www.pinterest.ru/pin/457256168422451618/?d=t&mt=login
- *Amsterdam*. (z.d.). [Foto]. Pinterest. https://www.pinterest.ru/pin/571323902715321460/
- *Het Beste Van Boudewijn De Groot*. (z.d.). [Foto]. Bol.com. https://www.bol.com/nl/nl/p/het-beste-van-boudewijn-de-groot/1000004000002928/
- Kleiser, R. (1978, 12 oktober). *Grease* [Foto]. flixboss. https://nl.flixboss.com/film/grease-60000577
- *Lust For Life*. (z.d.). [Foto]. Bol.com. https://www.bol.com/nl/nl/p/lust-for-life/9200000079193923/
- *MONCLER Blauwe jas*. (z.d.). [Foto]. artishock. https://artishock.nl/designers/moncler/man/blauwe-jas-71314
- *Nike*. (z.d.). [Foto]. soccerfanshop. https://www.soccerfanshop.nl/product/psg-nike-trainingspak-fleece-2021-2022/

- *The Rolling Stones EP [Black Friday] (7")*. (z.d.). [Foto]. amoeba. https://www.amoeba.com/the-rolling-stones-ep-black-friday-7-the-rolling-stones/albums/2149209/
- *Vintage Outfits*. (z.d.). [Foto]. pinterest. https://www.pinterest.ru/pin/15551561200526546/

Bijlage:

Observatie OSG Hugo de Groot

Voor het onderzoek is er een dag meegelopen op een Rotterdamse middelbare school: OSG Hugo de Groot. Er is gekozen voor een meeloopdag om zo het verschil tussen het gedrag van de leerlingen van de RGO en OSG Hugo de Groot te vergelijken en te onderzoeken door middel van een observatie. Zo is er ook gekeken naar kleding en is vanuit de observatie al een hoop duidelijk geworden van de kleding die leerlingen van OSG Hugo de Groot dragen. Ook hebben er interviews plaatsgevonden om te vragen naar kleding en muziek.

Eerste indruk van de school: Wat meteen opviel was dat de onderzoeksters (Vera en Bente) de enige blonde meiden waren. Er zijn veel verschillende culturen. Verder ziet de school er heel anders en groot uit van de buitenkant maar van binnen veel kleiner dan verwacht. Ook zitten er maar 800 honderd leerlingen op de Hugo de Groot.

Observatie:
OSG Hugo de Groot:

Algemeen:

- Er gaat een bel bij elke les wissel.
- Er zitten vooral veel mensen met een migratieachtergrond op school, enkel twee blonde jongens in de klas waar er werd meegelopen.
- De meeste jongeren dragen een trainingspak enkelen dragen een spijkerbroek.
- Veel merk kleding. Bijvoorbeeld Stone Island.
- De lokalen zijn over het algemeen kleiner dan bij de RGO, in de examenklassen willen ze het liefste de klas zo klein mogelijk houden. Op het moment zitten ze met 21 man in de klas.
- De broodjes zijn veel goedkoper dan bij de RGO, op de Hugo de Groot kosten de broodjes 1,25. En bij ons minimaal 2 euro. Maar op de Hugo de Groot zijn de broodjes belegt bijvoorbeeld met ham en kaas en bij ons met carpoticco.
- De pauzes zijn langer dan bij ons, de kleine pauze is 25 minuten en de lange pauze 50 minuten.

Gedrag in de les:

- Als de les begint is iedereen gelijk stil, ze pakken de spullen en letten direct op.
- Er wordt geen onbeschoft gedrag getoont.
- Er wordt weinig door de docent heen gepraat.
- Er wordt aandachtig opgelet in de les.

Economie:

- Er wordt niet via een powerpoint (lessonup) les gegeven, maar via een boek.
- Door de jongens veel gepraat tijdens de uitleg.
- Over het algemeen let iedereen aandachtig op en doen mee met de les ook de leerlingen die er door heen aan het praten waren.
- Er wordt geen gebruik gemaakt van de telefoon tas.

Engels:

- De docent praat alleen maar engels. Er wordt eigenlijk niet op gelet tijdens de les, iedereen zit met een telefoon in de les.
- Als de docent begint met de luistertoets is iedereen een stuk oplettender.
- Docent heeft niet echt actieve houding. Hij zit zelf ook op de telefoon.
- Ook hier geen gebruik gemaakt van de telefoon tas.

Wiskunde:

- De docent is strenger vergeleken de andere docenten die we vandaag hebben gezien.
- Ook hier geen gebruik gemaakt van telefoon tas.
- Het lokaal is heel slordig en vol alle tafels staan schots en scheef. Er is eigenlijk te weinig ruimte voor de leerlingen.
- De wiskundedocent maakt wel gebruik van het digibord.

Zelfgemaakte foto's op de meeloopdag van OSG Hugo de Groot:

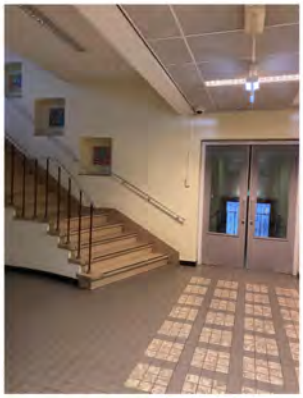

Observatie:

RGO Middelharnis:

Algemeen:

- Op de RGO zitten vooral Nederlandse leerlingen, er is ook een ISK groep waar leerlingen met een buitenlandse afkomst in zitten. Deze leerlingen worden begeleid in de Nederlandse cultuur.
- De aula van de RGO is vele malen groter dan de aula van de OSG Hugo de Groot. Dit komt omdat de RGO meer leerlingen heeft.

- Dit geldt ook voor de lokalen die zijn ook groter op de RGO. Aangezien de klassen ook groter zijn op de RGO. Op de RGO bestaat de gemiddelde klas uit dertig leerlingen.
- Op de RGO zijn de broodjes rond de €3,50, dit komt omdat de RGO met de catering Markies werkt. En de broodjes zijn iets meer kwaliteit.
- Op de RGO is de kleine pauze 15 min en de grote pauze 25 min en later op de dag heb je ook nog een pauze van 10 min.
- Voor de meiden veel flared pants en de jongens wijde pijpen broek met oversized shirt
- Veel 'kakkers' bijvoorbeeld polo's met een trui er overheen.

Gedrag in de les:
- Veel leerlingen praten door de docent heen.
- Telefoon mag niet in beeld zijn en anders in de telefoon tas
- Er wordt alleen maar gewerkt via de device.
- Lessen worden digitaal gegeven.
- Lokalen zitten bijna helemaal vol of zijn maar twee tafeltjes over.
- Niemand heeft zijn jas aan in de les bij havo 5.
- Iedereen die niet oplet schrijft ook niet mee of heeft niks op tafel liggen.
- Als er te veel gepraat wordt zegt de docent hier iets van of stuurt iemand eruit.

Geschiedenis:
- Iedereen let op, er wordt aandachtig geluisterd naar de docent.
- Tijdens de les maakt de docent veel grapjes waardoor iedereen blijft opletten.
- Telefoon mag niet in beeld zijn.
- Les wordt gegeven via een powerpoint.
- Bijna geen huiswerk.

Frans:
- Bij binnenkomst telefoon in de telefoon tas.
- Veel oefenen voor het examen.
- Geen theorie.
- Heel het lokaal zit vol.
- De ene let beter op dan de ander.
- Bijna geen huiswerk.

Maatschappijwetenschappen:
- Bij binnenkomst telefoon in de telefoon tas.
- Les via een powerpoint, iedereen moet dan ook meeschrijven.
- Een aantal oefenopgaven tussendoor om te oefenen voor het examen.
- Geen huiswerk.

Zelfgemaakte fotos van de RGO:

RGO

De interviews:

Interview 1:
Voor het onderzoek zijn de opa en oma van de onderzoekster geïnterviewd, omdat ze zijn opgegroeid op Goeree-Overflakkee en de leeftijd hebben die nodig is voor het onderzoek.
Cees en Gré Vroegindeweij:
Naam: Cees Vroegindeweij
Leeftijd: 73
Opgegroeid in: Sommelsdijk

Naam: Gré Vroegindeweij
Leeftijd: 74
Opgegroeid in: Middelharnis

Kleding
Wat voor kleding droegen jullie tussen de jaren 60/70?:
Gré: *"Ik zat op een christelijke school dus je mocht geen lange broek aan dus je droeg altijd een rok. En in de winter een majo en in de zomer sokken onder de rok."*
Cees: *"Ik had altijd een spijkerbroek met een overhemd aan of een trui."*
" Ook had je altijd sokken of kniekousen aan, je ging nooit in blote benen naar school. Ik mocht in de zomer ook een korte broek aan dus ik droeg altijd een korte of een lange broek."
De andere om jullie heen droegen die hetzelfde?:
Gré: *"Op de school met de bijbel droeg iedereen altijd hetzelfde, meiden mochten geen broek aan dus droegen altijd rokken of jurken."*
Cees: *"Ik zat op de openbare school hier mochten meiden wel een broek aan."*
Wat droegen jullie buiten school?:
Gré: *"Eigenlijk droeg je dan gewoon hetzelfde, je droeg een jurk of een rok met een blouse."*
Dus eigenlijk had je geen lange broeken?:
Gré: *"Nee ik had geen lange broeken ik droeg enkel een broek op het land en verder alleen maar jurken of rokken."*
Kwamen jullie ook wel eens in de Rotterdam of in de stad?:
Gré: *"Met elf jaar ging ik voor het eerst naar Rotterdam met vakantie, veertien dagen."*

Zag je dan ook dat mensen daar andere kleding droegen?:

Gré: *"Dat was hipper en moderner natuurlijk, wat ze daar droegen."*

Zag je dan ook jeugdculturen zoals hippies en provo's of was dit meer in Amsterdam etc?:

Gré: *"Nee die zagen wij niet want op vakantie was je met bekenden en bleef je meer in je huisje en ging je niet echt op onderzoek uit."*

En op Goeree-Overflakkee was het dan ook zo dat niet christelijke mensen wat hippere/opvallende kleding droegen?

Gré: *"Nee toen die tijd droeg bijna ieder meisje een rok of een jurk je droeg ook vaak niks opvallends"*

Cees: *"Alleen 's winters droegen meiden op de openbare school een lange broek maar vaak ook niet."*

Gré: *"Wij kregen dan gewoon een dikke vette maillot."*

Waren er dan wel modetrends of droeg iedereen altijd heel lang hetzelfde altijd?:

Gré: *"Er was wel iets en daar gingen we dan wel in mee, maar niet zo extreem als in de stad natuurlijk. De kleding was allemaal veel meer ingetogen als nu."*

Droegen jullie ouders ook allemaal hetzelfde?:

Gré: *"Zeker m'n moeder die droeg altijd een jurk, ik heb m'n moeder nog nooit in een lange broek gezien. Jouw moeder wel (Cees z'n moeder).*

Cees: *"We gingen één keer per jaar naar Rotterdam om zogenaamd je kleding te kopen dit was dan in het voorjaar en verder kwam je nooit in Rotterdam."*

Waar kochten jullie verder je kleding?:

Gré: *"Hier op Goeree en m'n tante kon goed naaien dus die maakte ook kleding."*

Cees: *"Wij kwamen voor kleding alleen maar bij Faber of bij Buijse, daar kocht je vaak je kleren."*

Gré: *"M'n zus had is een keer een petticoat gekocht in Rotterdam, dat was zo'n joekel. Maar daar werden meteen dingen afgehaald dat die niet te wijd was."*

Al met al droeg iedereen dus een beetje hetzelfde?:

Gré: *"Jawel, maar als de mode pop art (wit met zwart) was dan droegen wij dat ook wel. Maar je moet je voorstellen dat Rotterdam al in april in pop art liep en wij (Goeree-Overflakkee) Kwamen dan weer een half jaar later.*

Cees: *"In Rotterdam was alles gewoon wat vlotter"*

Gré: *"Eer dat je ook van hier het eiland in Rotterdam was in die tijd. Moest je eerst met de boot en dan vanuit Hellevoet met het trammetje en dan naar de Rozenstraat en dan kon je verder reizen."*

Cees: *"In '63 kwam de brug er dus toen kon je met de auto, maar niet veel mensen hadden een auto op het eiland."*

En als je dan in Rotterdam kwam viel het dus wel op dat het daar wat hipper was?:

Gré: *"Ja natuurlijk het was daar veel hipper, en ze zagen dan ook meteen aan ons dat we boerentrienen waren. Ook door ons flakkeese dialect."*

Denken jullie dat er veel verschil is in de kleding die hier gedragen wordt en de kleding in Rotterdam?:

Gré: *"Ik denk dat het wel meevalt, je hebt nu online shoppen en meer keuze."*

Cees: *"Ook ben je nu makkelijker en sneller in Rotterdam."*

Muziek

Naar welke muziek luisterde jullie vooral in de jaren 60/70?:

Gré: *"Tja beetje popmuziek."*

Cees: *"Elvis Presley, Rolling Stones, Cliff Richard, The Beatles en The Supremes. Dat vooral eigenlijk."*

Luisterde jullie ook zelf muziek?:

Gré: *"Ja we hadden wel een radio en als je moeder dan niet thuis was kon je naar de radio luisteren, zodra ze thuis kwam ging de radio dan ook weer uit. M'n moeder was zeer streng daarin."*

En deden jullie ook plaatjes draaien?:

Gré: *"Ja alleen dat kwam wel weer een stuk later toen waren we 16/17 jaar. Dan kochten ik wel eens een plaatje."*

Luisterde jullie vrienden ook naar dezelfde muziek?:

Cees: *"Dat was meestal wel hetzelfde er was ook niet zoveel keus als nu."*

Gingen jullie dan ook samen met je vrienden muziek luisteren?:

Gré: *"Nee we bleven meestal gewoon thuis ik hield sowieso niet van afspreken."*

Cees: *"Het was ook niet heel gebruikelijk om als je dan is ging afspreken om muziek op te zetten eigenlijk luisterde je alleen muziek met vrienden bij haven in het café."*

Konden jullie eigenlijk wel uitgaan destijds?:

Cees: *"Ja uitgaan tot elf uur."*

Gingen jullie dan naar een café of discotheek?:

Cees: *"Een discotheek had je niet, alleen een café en dan dronk je daar is wat. Maar om twaalf uur ('s avonds) was alles al dicht de meeste dingen al om elf uur."*

Gré: *"Ik ging weinig uit ik zat in het weekend dan om p 19.00 in de film, wat niet mocht van m'n moeder."*

Gedrag:

Denken jullie dat je het gedrag van jongeren van vroeger kan vergelijken met het gedrag van jongeren nu? Zo niet wat is dan het grootste verschil?:

Gré: *"Dat veel jongeren nu geen respect meer hebben en dat als vroeger de politie kwam had je daar ook respect voor. Je deed ook wel kattenkwaad maar je maakte niks kapot."*

Cees: *"Vroeger kreeg je ook een pak slaag van de politie als je was gepakt dus dan deed je het de volgende keer niet nog een meer. Ik heb een keer een knuppel van de politie op me rug gehad, daar heb ik drie weken last van gehad."*

Hoe gedroegen jullie en de andere zich vroeger in de klas?:

Gré: *"De meeste luisterde wel in de klas."*

Cees: *"Ik ben wel eens drie dagen van school gestuurd, dus ik luisterde niet altijd."*

Gré: *"Ik haalde nooit kattenkwaad uit, wij kwamen de klas binnen je ging op je vaste plek zitten en je deed je armen over elkaar en je luisterde naar de uitleg."*

Deden ze ook aan liniaal tikken op de hand?:

Gré: *"Dat deden ze ook wel hoor, ik heb dat nooit gehad."*

Cees: *"Ja dat deden ze wel op de lagere school, dan was je elf jaar en dan zat je een beetje te auhoeren en dan kreeg je wel eens een tik."*

Wat denken jullie dat het verschil in de klas is met nu en vroeger?:

Cees: *"Vroeger had je meer respect voor je docenten en ik denk dat jullie nu een hele dag praten in de klas."*

Gré: *"Vroeger had je dat niet hoor dan kletste je nauwelijks in de klas je ging gewoon stilzitten en luisteren."*

Cees: *"Als ik langs de Prins Maurits fiets dan zie ik leerlingen in de klassen allemaal her en der door elkaar staan en zitten ze bijvoorbeeld met vier man aan een tafel. Vroeger was het veel strenger en gestructureerder en had je vaste plekken in de klas en daar kwam je niet meer vanaf."*

Waren er jeugdculturen op Goeree-Overflakkee?:

Cees: *"Nee helemaal niet."*

Gré: *"Je kreeg alleen een soort cultuur mee op de meisjesvereniging de jongensvereniging, de zondagsschool en jij (Cees) ging dan naar de voetbal. Daar was de*

enige vorm van cultuur die je meekreeg ook in de kerk natuurlijk. En door de kerk en de vele gelovigen waren andere culturen ook niet heel zelfsprekend."

Op Goeree-Overflakkee was dus ook bijna iedereen christelijk?:

Gré: *"Ja een hoop wel."*

Cees: *"In Oude-tonge en Achthuizen had je ook wel katholiek maar hier in Middelharnis en Sommelsdijk niet echt."*

De kerk heerste dus eigenlijk ook op het eiland?:

Gré: *"Ja eigenlijk wel, nu heb je ook nog veel gelovigen op het eiland maar vroeger veel meer."*

Wat denken jullie dat het grootste verschil nu met Goeree-Overflakkee en Rotterdam is?:

Gré: *"Met muziek denk ik dat het wel meevalt en redelijk rechtgetrokken is."*

Cees: *"Ik denk dat de mentaliteit wel anders is."*

Gré: *"Hier zijn ze al brutaal en denk dat ze misschien in Rotterdam nog wel brutaler zijn."*

Cees: *"In rotterdam zijn ze ook veel losser."*

Gré: *"En in Rotterdam zijn er natuurlijk veel meer andere culturen dan hier op Flakkee."*

Waren er in de jaren 60/70 ook mensen met een andere cultuur op Goeree-Overflakkee?:

Gré: *"Ik was zeventien jaar toen ik voor het eerst een buitenlander zag een Griek, dat was op m'n werk en later kwamen er ook Belgen."*

Cees: *"Dat waren wel uitzonderingen, je had hier bijna geen andere culturen."*

Vroeger was er dus ook geen racisme?:

Gré: *"Nee joh dat gezeik, dat had je toen niet."*

In jullie tijd was zeker de man wel het belangrijkste?:

Gré: *"De man was de baas inderdaad, de vrouw moest voor de kinderen zorgen en met werk zich aanpassen aan de schooltijden en de werktijden van de man."*

Was het wel dat katholieken ook met protestantse mochten trouwen?:

Gré: *"Dat gebeurden heel weinig, want dan moesten de protestantse wel katholiek worden."*

Cees: *"In Achthuizen was dat helemaal niet dan was je gewoon katholiek en ging je met een katholiek en in Oude-Tonge daar gingen wel meer katholieken met protestantse."*

Hoe gingen de katholieken en de protestantse met elkaar op het eiland?:

Cees: *"Toen ik een jaar of zeventien was ging ik wel eens naar Achthuizen met wat jongens maar je kon geen verkering krijgen met een katholiek hoor dan kreeg je of een pak slaag of je moest katholiek worden. Ik heb ook wel eens een meisje teruggebracht in Oude-Tonge vanuit Middelharnis op de brommer rond half elf 's avonds, toen zette ik d'r af*

ging de poort open en kwam d'r vader en die zei "ik wil één ding weten, ben je katholiek of niet?" Ik zeg "nee ben niet katholiek" Hij zegt "dan wil ik je hier nooit meer zien."

Dus je had hier vooral veel katholieken op het eiland?:

Gré: *"Achthuizen en Oude-Tonge wel de rest was wel gelovig maar niet perse katholiek."*

Einde interview

Interview 2:

Jade is een leerling van OSG de Hugo de Groot die de onderzoeksters een rondleiding heeft gegeven en is geïnterviewd.

Naam: Jade

Leeftijd: 18

Opgegroeid in: Rotterdam

Kleding:

Als je ons zo zou zien zou je dan verwachten dat wij uit een dorp komen of zou je denken dat we uit de stad komen?:

Jade: *'Nee dan kom je van ergens anders dat zou ik gelijk denken, want als je om je heen kijkt dan zie je echt geen blonde mensen.'*

En als je ons dan over straat zou zien lopen wat zou je dan denken?:

Jade: *'Dan kan het nog wel dat jullie uit Rotterdam komen.'*

En de kleding die wij nu aan hebben zou jij dat ook dragen?:

Jade: *'Jawel'.*

En wat heb jij een beetje in je kast hangen qua kleding?:

Jade: *'Weinig skinny jeans, best wel veel gewoon oversized overhemden, heel veel crop-tops, ik denk dat ik me eigenlijk wel heel basic kleed.'*

En bij welke winkels haal je dan meestal je kleding?:

Jade: *'Bij de Zara, Stradivarius en Bershka en Urban-Outfitters'.*

En dragen de meeste mensen dit soort kleding dan?:

Jade: *'Meeste wel maar de meeste meisjes hier zijn ook moslim dus die kleden zich iets bedekter, en de jongens dragen meestal gewoon trainingspakken.'*

En zou je zeggen dat je meegaat in de mode-trends of juist niet en blijf je bij je eigen keuzes?:

Jade: *'Ik denk dat ik wel meegaan.' 'Maar kijk als ik het lelijk vind dan niet.'*

En wat denk je dat er vooral op onze school (dorp, platteland) bijvoorbeeld wordt gedragen?:
Jade: *'Ik denk heel veel door meisjes flared pants, t-shirts met prints en heel veel sieraden en haarclips.'*
En denk je dat iedereen zich als deel van een groep hetzelfde kleed?
Jade: *'Nee', 'Nee er zijn wel groepjes maar niet perse qua kleding'.*
En zijn er groepjes die zich helemaal afkeren van modetrends bijvoorbeeld verwaarloosd en zou je er dan wel bij gaan zitten aan tafel of niet?
Jade: *'Oke, bij verwaarloosd zou ik er niet bij gaan zitten maar anders op zegmaar unieke kledingstijl dan wel.'*
Muziek:
Wat voor muziek luister je op het moment?
Jade: *'Jade Laurens, ik ben zaterdag ook naar een concert van haar geweest.' 'Lana Del Rey*, vroeger ging ik heel veer naar Rammstein en zo.' *'Tegenwoordig gewoon rustige muziek en dan gewoon Engelstalig.'*
En wat denk je dat de meeste mensen hier op school luisteren?
Jade: *'De jongens uit mijn klas vooral Amerikaanse hiphop en dan degene achter mij vooral Nederlandse hiphop.' 'En de meiden hetzelfde.'*
En wat is je favoriete muziek op het moment?
Jade: *'Ik denk dat ik gewoon voor pop rock of pop ga.'*
En wat denk je dat wij luisteren?
Jade: *'Bij jou wat er op je laptop staat (Dropkick Murphys).' 'En voor jou Harry Styles.'*
Ga je naar veel concerten?
Jade: *'Voor corona wel maar nu niet meer.' 'En dan ging ik met mijn broer naar bijvoorbeeld Rammstein en Metallica.'*

Einde interview

Interview 3:
Het volgende interview is afgenomen op de OSG Hugo de Groot.
Namen: Heram, Jeffrey en Kelly
Leeftijden: 18/18/17
Opgegroeid in: Rotterdam

Kleding:

Zou je verwachten dat wij uit de stad komen of niet?

Jeffrey: *'Nou ja zeg maar als je kijkt naar waar ik woon dan zou ik het niet verwachten maar als je echt kijkt naar Rotterdam-Noord dan zou het nog wel kunnen.'*

Denken dat de meeste mensen hier op school hetzelfde dragen of niet?

Jeffrey: *'Ik denk dat onze kledingstijl wel gewoon normaal is hierzo.' 'Iedereen hier is best wel gefocust op merken.' 'Kijk vroeger als je met je h&m kleding aan zou lopen dan was dat gewoon normaal, maar nu word je echt raar aangekeken als je geen merken draagt.' 'Dit is wel vooral onder de jongens, bij de dames boeit het niet.'*

Heram: *'Vroeger was dat niet zo belangrijk maar nu wel.' 'Kijk als je aan komt met een nike shirt dan is dat al goed want merken hoeven niet altijd duur te zijn.'*

Zouden jullie zeggen dat je meegaat in de mode trends of blijf je bij eigen stijl?

Jeffrey: *'Ik blijf wel bij mijn eigen stijl, ja kijk als opeens de trainingspakken in de mode zouden komen dan heb ik niet zoiets van die moet ik hebben.'*

Zou je dezelfde kleding kopen ookal staat het merk er niet op?

Heram: *'Nou ja kijk het merkje maakt het aantrekkelijker en je wilt uitstralen dat je geld hebt.'*

Wat denken jullie dan dat er vooral bij ons op het eiland gedragen wordt?

Jeffrey: *'Ik denk vooral gewoon standaard spijkerbroek met een polo'tje erover heen.'*

En bij meiden?

Heram: *'Ik denk gewoon dat jullie het heel simpel zouden houden, zeg maar niet te moeilijk doen en niet te veel geld uitgeven aan merken enzo.'*

En denk je dat iedereen zich zo kleedt zich kleed om bij een groepje te horen of niet?

Jeffery: *'Ja denk het wel.'*

Heram: *'Soort zoekt soort zeg maar.'*

En zijn er groepjes met leerlingen die zich helemaal afkeren van de mode trends?

Heram: *'Iedereen kleedt zich echt wel hetzelfde eigenlijk.'*

Muziek:

Wat voor muziek luisteren jullie op het moment?

Jeffrey: *'Veel rap.' 'Nederlandse rap.'*

Heram: *'Veel Amerikaanse rap.'*

Denken jullie dat deze muziek echt door de meeste mensen wordt geluisterd?

Jeffrey: *'Ja, als er een nieuw nummer uitkomt dan hoort hoor je iedereen er wel over praten.'*

Wat verwacht je dat de jongens bij ons op school luisteren?

Jeffrey: *'Ik denk ook wel gewoon een beetje Lil' Kleine, maar niet echt helemaal de straat taal rap enzo.'*

Gedrag:

Hoe is het gedrag in jullie klas?

Kelly: *'Ja, is gewoon normaal iedereen luistert wel gewoon goed naar de docenten bijvoorbeeld als ze de telefoon weg moeten halen ofzo.'*

Hoe verwachten jullie dat het bij ons in de klas er aan toe gaat?

Jeffrey: *'Ik denk dat het bij jullie zeg maar meer respectvoller er aan toe gaat.'*

Heram: *'Ik denk dat juist helemaal niet.*

Einde interview

Interview 4:

Het volgende interview is afgenomen bij een aantal leerlingen van de RGO.

Namen: Fleur, Zoë, Robin en Eric

Leeftijden: 16/17

Opgegroeid in: Goeree-Overflakkee

Kleding:

Wat voor kleding dragen jullie het meest?:

Zoë: *"Spijkerbroeken, met truien en anders t-shirts met een jasje."*

Eric: *"Ik ook meestal wel een trui ja met een skinny jeans."*

We zijn hier (op de RGO) dus niet heel gewaagd qua kleding?:

Zoë: *"Nee niet echt de meeste blijven wel in hun comfortzone qua kleding."*

Merken jullie dat er verschillen zijn qua kleding als je dan in Rotterdam loopt?:

Eric: *"Ja, het is veel uitgebreider in de stad je ziet meer verschillende types en stijlen."*

Zoë: *"Je ziet gewoon veel meer verschillende stijlen door elkaar."*

Dragen de meeste leerlingen op de RGO een beetje hetzelfde?:

Zoë: *"Ja eigenlijk wel, als er een trend gaande is zie je in een keer iedereen er mee en verder draagt iedereen wel redelijk hetzelfde."*

Robin: *"Je hebt wel wat mensen op de RGO met een eigen stijl maar in de stad zie je dat wel meer."*

Zouden jullie zeggen dat je meegaat in de modetrends of blijf je bij je eigen stijl?:

Fleur: *"Allebei een beetje als ik een modetrend wel mooi vind ga ik er wel in mee maar als ik hem niet mooi vind niet."*

Eric: *"Ja ik doe dat ook wel."*

Wat denken jullie dat er nog het meest in de stad (Rotterdam) gedragen wordt?:

Zoë: *"Ik zie ze dan alleen maar met mom jeans en hoge sokken met van die vans."*

Fleur: *"Of van die sportleggings."*

Maar dus wel iets gewaagder?:

Fleur: *"Ik denk dat hun wel echt dragen wat ze zelf willen en mooi vinden, niemand interesseert het daar iets volgensmij."*

Denken jullie dat kledingstijl ook groepjes kan vormen, bijvoorbeeld mensen met dezelfde stijl dat die meer naar elkaar toe trekken?:

Zoë: *"Ja dat sowieso."*

En waarom dan?:

Zoë: *"Nou ik denk dat als je gothic bent er toch ook wel iets anders in je persoonlijkheid is dan bij ons bijvoorbeeld en dan kleed je je ook zo."*

Wat vinden jullie van mensen die zich afkeren van modetrends en zouden jullie er bij gaan zitten in pauze of ze links laten liggen."

Zoë: *"Ik zou niet perse door iemand z'n kleding er wel of niet bij gaan zitten."*

Fleur: *"Nee, ik ook niet maar mensen die er heel anders uitzien ga je toch minder snel naast zitten."*

Muziek

Wat voor muziek luisteren jullie op het moment?:

Zoë: *"Kerstmuziek haha."*

Eric: *"Hiphop vooral en af en toe rap."*

Fleur: *"Ik vooral popmuziek."*

Robin: *"Ja ik een beetje hetzelfde."*

Hebben jullie ook echt een muziekstijl/smaak?:

Zoë: *"Ik luister van alles."*

Robin: *"Ja ik ben vrij standaard ik luister gewoon naar top-40 muziek meestal."*

Eric: *"Mijn muzieksmaak is wel echt rap en hiphop."*

Wat denken jullie dat er vooral in de stad wordt geluisterd?:

Zoë: *"Vooral rap en een beetje hetzelfde als hier."*

Denken jullie dat de meeste mensen wel hetzelfde luisteren op de RGO?:

Robin: *"Ja denk het wel."*

Wat is/zijn jullie favoriete artiest(en)?:

Zoë: *"Justin Bieber."*

Robin: *"Jessie Murph"*

Fleur: *"Heel verschillend maar vindt onder andere Antoon ook heel leuk."*

Eric: *"Ook heel verschillend maar vind Pop Smoke wel leuk."*

Gedrag

Denken jullie dat je het gedrag van leerlingen van hier kan vergelijken met gedrag van leerlingen van Rotterdam (in de klas)?:

Fleur: *"Nee ik denk dat het grootste verschil scheldwoorden zijn."*

Zoë: *"Ik denk ook dat ze daar minder respectvol zijn dat denk ik dan."*

Fleur: *"Ik denk ook dat mensen meer hun eigen weg gaan in Rotterdam."*

En dat ze hier dan wat braver zijn?:

Zoë: *"Ja ze durven hier niet zo veel en de meeste luisteren ook wel enzo."*

Robin: *"Ik denk dat mensen hier meer luisteren omdat ze niet buiten de norm willen vallen en in Rotterdam boeit dat minder."*

Fleur: *"In Rotterdam doet iedereen echt wat die zelf wil."*

Einde interview

Interview 5:

Naam: Joop van der P

Leeftijd: 81

Opgegroeid in: Rotterdam

(Het interview is afgenomen via de telefoon omdat Joop helaas wat weinig tijd voor een uitgebreid interview had. Hierdoor is het interview via de telefoon afgenomen en Joop was aan het rijden in de auto waardoor het doorvragen nogal lastig ging.

Wat voor muziek luisterde u vroeger in de jaren 60/70?:

Joop: *"Naar de Beatles."*

Wat voor kleding droeg u in de jaren 60/70?:

Joop: *"Spijkerbroek met overhemden en een jasje."*

Waar kocht u uw kleding vroeger?:

Joop: *"C&A en Hein."*

Gedroeg vroeger iedereen zich ook netjes in de klas?:

Joop: *"Ik heb me eigen altijd heel goed en netjes gedragen, had nooit geen problemen dus het was allemaal goed. Het was niet meer zoals tegenwoordig dat kinderen zo brutaal konden zijn."*

Zat u vroeger in een bepaalde jeugdcultuur?:

Joop: *"Nee niet echt ik was vooral bezig met voetbal net als nu."*

Wat denk u dat het grootste verschil was met Rotterdam en Goeree-Overflakkee in de jaren 60/70?:

Joop: *"Dat zal ik je heel gauw uitleggen, ik ben uit Rotterdam weggevlucht omdat al die buitenlanders daar kwamen wonen en alles verziekten en op Flakkee daar woon je heerlijk, lekker rustig. Ik ga nooit meer terug naar Rotterdam."*

Einde interview

Vragenlijst:

Huidige tijd

Leerlingen:

- Zou je verwachten dat wij uit de stad komen of niet? En waarom denk je dat.
- Wat voor kleding heb je vooral in je kast hangen?
  Dragen meerdere mensen dit soort kleding?
- Zou jij zeggen dat je meegaat in de mode trends of blijf je bij je eigen stijl?
- En wat denk jij dat er vooral op het platteland gedragen wordt?
  En denk je dan dat iedereen zich zo kleed of gewoon verschillende groepjes van mensen. En dan welke groepjes.
- Zijn er groepjes met leerlingen die zich helemaal afkeren van de mode trends.
  En wat vindt je daarvan. Zou jij er bij gaan zitten in de pauze of zou je ze links laten liggen.

Docenten:

- Wat valt u het meeste op aan de kleding van de leerlingen.
  Denkt u dat dan ook invloed heeft op de groepsvorming van de leerlingen.
- Wat denkt u dat er wordt gedragen op ons eiland.

Vragen over muziek:

Huidige tijd:

Leerlingen:

- Wat voor muziek luister je op het moment?
  Denk je dat de meeste mensen dit luisteren op het moment.
- Wat is jouw favoriete muziek op het moment?
- Wat verwacht je dat wij luisteren? En waarom.

Docenten:

- Wat voor muziek luistert u op het moment het meest
  En wat voor muziek luisterde u vroeger?

Vragenlijst voor de docenten:

Beste docenten,
Wij hopen dat u zo veel mogelijk kunt antwoorden op de vragen. En het liefst zo onderbouwd mogelijk. Hierdoor kunnen wij het verschil zo best mogelijk meten.

Met vriendelijke groet,
Bente Kik en Vera Vroegindeweij

Kleding:

Wat voor kleding droeg u in de jaren 60/70?

Zou u zeggen dat u mee ging met de jeugdculturen qua kleding?

Ging u vroeger mee in de modetrends en deden meerdere mensen dat?

Wat viel het meest op aan de kleding die in Rotterdam werd gedragen (jaren 60/70)?

Denkt u dat de kleding in Rotterdam en Goeree-Overflakkee veel verschilden destijds?

Muziek:
Naar welke muziek luisterde u vroeger (in de jaren 60/70)?

Hadden uw vrienden vroeger ook deze muzieksmaak?

En had u dan ook het gevoel dat hierdoor groepjes werden gemaakt (d.m.v muzieksmaak)?

Ging u vroeger veel uit, zo ja wat voor soort muziek werd er dan gedraaid?

En als u uitging waar ging u dan vaak naartoe?

Gedrag:
Kunt u het gedrag van u vroeger vergelijken met het gedrag van jongeren nu, zo niet wat is het grootste verschil?

Waren er veel verschillende jeugdculturen in rotterdam in de jaren 60/70?

Zat u zelf in een bepaalde jeugdcultuur (bijvoorbeeld hippies)?

Wat is het grootste verschil met Rotterdam nu en in de jaren 60/70?

Antwoorden:

Vragenlijst voor de docenten:

Beste docenten,
Wij hopen dat u zo veel mogelijk kunt antwoorden op de vragen. En het liefst zo onderbouwd mogelijk. Hierdoor kunnen wij het verschil het best mogelijk meten.

Met vriendelijke groet,
Bente Kik en Vera Vroegindeweij

Er is antwoord ontvangen van één docente van de OSG Hugo de Groot.
Naam: Gabriëlle Ramautar
Leeftijd: 48
Gabrielle is zelf niet geboren/opgegroeid in de jaren 60 maar haar ouders wel dus daar heeft ze wat over kunnen antwoorden.

Kleding:

Wat voor kleding droeg u in de jaren 60/70?
Ik ben in 1974 geboren, ik droeg dus toen kinderkleding.

Zou u zeggen dat u mee ging met de jeugdculturen qua kleding?
Nee, mijn oma (die mijn kleren kocht) had een dure kleding stijl die niet meeging met de mode. Ik droeg plooirokjes, kniekousen, bloesjes met een spenser eroverheen.

Ging u vroeger mee in de modetrends en deden meerdere mensen dat?
Dat hangt een beetje af van wat je bedoelt met vroeger. over het algemeen gingen mensen wel mee met de mode en ik zelf af en toe.

Wat viel het meest op aan de kleding die in Rotterdam werd gedragen (jaren 60/70)?

Als ik kijk naar mijn moeder(hippie) waren dit korte jurkjes, broeken met wijde pijpen, blouse met een bloemenmotief. Vader, ook hippie, broeken met wijde pijpen, laarzen met hakken. Leer en spijker

Denkt u dat de kleding in Rotterdam en Goeree-Overflakkee veel verschilden destijds?

Geen idee

Muziek:

Naar welke muziek luisterde u vroeger (in de jaren 60/70)?

Rolling Stones, Jimmy Hendrix, Diana Ross, Earth Wind & Fire

Hadden uw vrienden vroeger ook deze muzieksmaak?

JA

En had u dan ook het gevoel dat hierdoor groepjes werden gemaakt (d.m.v muzieksmaak)?

Ja je had de rock richting (stones, jimi hendrix) en je had de soul/funk richting (motown)

Ging u vroeger veel uit, zo ja wat voor soort muziek werd er dan gedraaid?
Ik ging veel uit, het begon met R&B en daarna werd er housemuziek gedraaid

En als u uitging waar ging u dan vaak naartoe?
Tomorrowland, Ramblas, Danssalon, Imperium, Parkzicht, Nighttown

Gedrag:
Kunt u het gedrag van u vroeger vergelijken met het gedrag van jongeren nu, zo niet wat is het grootste verschil?
Het grootste verschil is in gedrag vind ik de beleefdheid en respect naar ouderen en medemens / omgeving. Dit is naar mijn mening duidelijk achteruit gegaan.

Waren er veel verschillende jeugdculturen in rotterdam in de jaren 60/70?

Geen idee

Zat u zelf in een bepaalde jeugdcultuur (bijvoorbeeld hippies)?

Nee mijn ouders wel

Wat is het grootste verschil met Rotterdam nu en in de jaren 60/70?

Veel meer nationaliteiten die verschillende normen en waarden met zich mee brengen.

Logboek:

Datum:	Uren/minuten:	Bente:	Vera:
10-06-2021	1 uur	x	x
08-07-2021	3 uur	x	x
01-09-2021	4 uur	x	x
15-09-2021	3 uur	x	x
20-09-2021	1 uur		x
21-09-2021	1 uur		x
23-09-2021	2 uur	x	x
24-09-2021	1 uur	x	
25-09-2021	2 uur	x	
28-09-2021	3 uur/ 2 uur	x	x
06-10-2021	10 uur	x	x
11-10-2021	1 uur	x	x
15-11-2021	1 uur		x
16-11-2021	1 uur	x	x
17-11-2021	1 uur	x	x
18-11-2021	1 uur	x	x
22-11-2021	3 uur	x	x
24-11-2021	2 uur	x	x
30-11-2021	5 uur	x	x
1-12-2021	1 uur/ 2 uur	x	x
3-12-2021	1 uur	x	x
10-12-2021	2 uur	x	x
13-12-2021	2 uur	x	x

14-12-2021	1 uur	x	x
16-12-2021	2 uur	x	x
17-12-2021	1 uur	x	
19-12-2021	2 uur/ 5 uur	x	x
22-12-2021	1 uur		x
28-12-2021	1 uur		x
14-01-2022	2 uur	x	
20-01-2022	1 uur	x	x
21-01-2022	2 uur	x	x
22-01-2022	2 uur	x	x
23-01-2022	2 uur	x	x
24-01-2022	1 uur		x
25-01-2022	2 uur	x	x
26-01-2022	2 uur	x	x
30-01-2022	4 uur	x	x
01-02-2022	5 uur	x	x

02-02-2022	3 uur	x	x
03-02-2022	2 uur	x	x
04-02-2022	3 uur	x	x
05-02-2022	3 uur	x	x
06-02-2022	3 uur	x	x

Bente: 90 uur
Vera: 97 uur

Anti-plagiaatverklaring

Fraude en plagiaat

RGO Middelharnis vat iedere vorm van wetenschappelijke misleiding op als een zeer ernstig vergrijp en verwacht dat elke leerling de normen en waarden inzake wetenschappelijke integriteit kent en in acht neemt. De belangrijkste vormen van misleiding die deze integriteit aantasten zijn fraude en plagiaat. Plagiaat is het overnemen van andermans werk zonder behoorlijke verwijzing en is een vorm van fraude. Het omvat het overnemen van stukken, gedachten, redeneringen van anderen en deze laten doorgaan voor eigen werk. Je moet altijd nauwkeurig aangeven aan wie ideeën en inzichten zijn ontleend, en voortdurend bedacht zijn op het verschil tussen citeren, parafraseren en plagiëren. Niet alleen bij het gebruik van gedrukte bronnen, maar zeker ook bij het gebruik van informatie die van het internet wordt gehaald, dien je zorgvuldig te werk te gaan bij het vermelden van de informatiebronnen.

De volgende zaken worden in elk geval als plagiaat aangemerkt (let wel: dit is geen uitputtende lijst!):

- Het knippen en plakken van tekst van internet of digitale bronnen zoals encyclopedieën of digitale tijdschriften zonder aanhalingstekens en verwijzing;
- Het overnemen van gedrukt materiaal zoals boeken, tijdschriften of encyclopedieën zonder aanhalingstekens en verwijzing;
- Het opnemen van een vertaling van bovengenoemde teksten zonder aanhalingstekens en verwijzing;
- Het parafraseren van bovengenoemde teksten zonder (deugdelijke) verwijzing: parafraseren moeten als zodanig gemarkeerd zijn (door de tekst uitdrukkelijk te verbinden met de oorspronkelijke auteur in tekst of noot), zodat niet de indruk wordt gewekt dat het gaat om eigen gedachtengoed van de leerling;
- Het overnemen van beeld-, geluids- of testmateriaal van anderen zonder verwijzing en zodoende laten doorgaan voor eigen werk;
- Het zonder bronvermelding opnieuw inleveren van eerder door de leerling gemaakt eigen werk en dit laten doorgaan voor in het kader van het profielwerkstuk vervaardigd oorspronkelijk werk, tenzij dit door de docent uitdrukkelijk is toegestaan;
- Het overnemen van werk van andere leerlingen en dit laten doorgaan voor eigen werk. Indien dit gebeurt met toestemming van de andere leerling is de laatste medeplichtig aan plagiaat;
- Ook wanneer in een gezamenlijk werkstuk door een van de auteurs plagiaat wordt gepleegd, zijn de andere auteurs medeplichtig aan plagiaat, indien zij hadden kunnen of moeten weten dat de ander plagiaat pleegde.

De plagiaatregels gelden ook voor conceptversies van profielwerkstukken die voor feedback aan een begeleider worden toegezonden.
Bij constatering van fraude of plagiaat kan de examinator sancties opleggen. De sterkste sanctie die de examinator kan opleggen, is het indienen van een verzoek aan het schoolbestuur om een leerling van de opleiding te laten verwijderen. Onwetendheid is geen excuus. Je bent verantwoordelijk voor je eigen gedrag. RGO Middelharnis gaat ervan uit dat je weet wat fraude en plagiaat zijn. Van haar kant zorgt RGO Middelharnis ervoor dat je zo vroeg mogelijk in je opleiding de principes van wetenschapsbeoefening bijgebracht krijgt en op de hoogte wordt gebracht van wat de instelling als fraude en plagiaat beschouwt, zodat je weet aan welke normen je je moeten houden.

Hierbij verklaar ik bovenstaande tekst gelezen en begrepen te hebben en dat ik het bijgevoegde profielwerkstuk zelfstandig heb gemaakt. Bronnen en hulpmiddelen die ik heb gebruikt, heb ik duidelijk aangegeven middels de APA-norm, zowel in de tekst als in de bronnenlijst. De teksten in mijn profielwerkstuk heb ik zoveel mogelijk zelf en in mijn eigen woorden geschreven. Citeren heb ik beperkt tot het minimum. Dit werkstuk is nog niet eerder door een ander dan mijzelf ter beoordeling aangeboden.	
Naam:	Bente Kik, Vera Vroegindeweij
Klas:	H5d, H5b
Datum:	04-02-2022
Handtekening:	

Dit formulier onderteken je in bijzijn van je begeleider zodra je start met je profielwerkstuk en lever je in met de eindversie van je profielwerkstuk. Het niet indienen of ondertekenen van het formulier betekent overigens niet dat er geen sancties kunnen worden genomen als blijkt dat er sprake is van plagiaat in het werkstuk.